

591975056

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

09.78797 C1

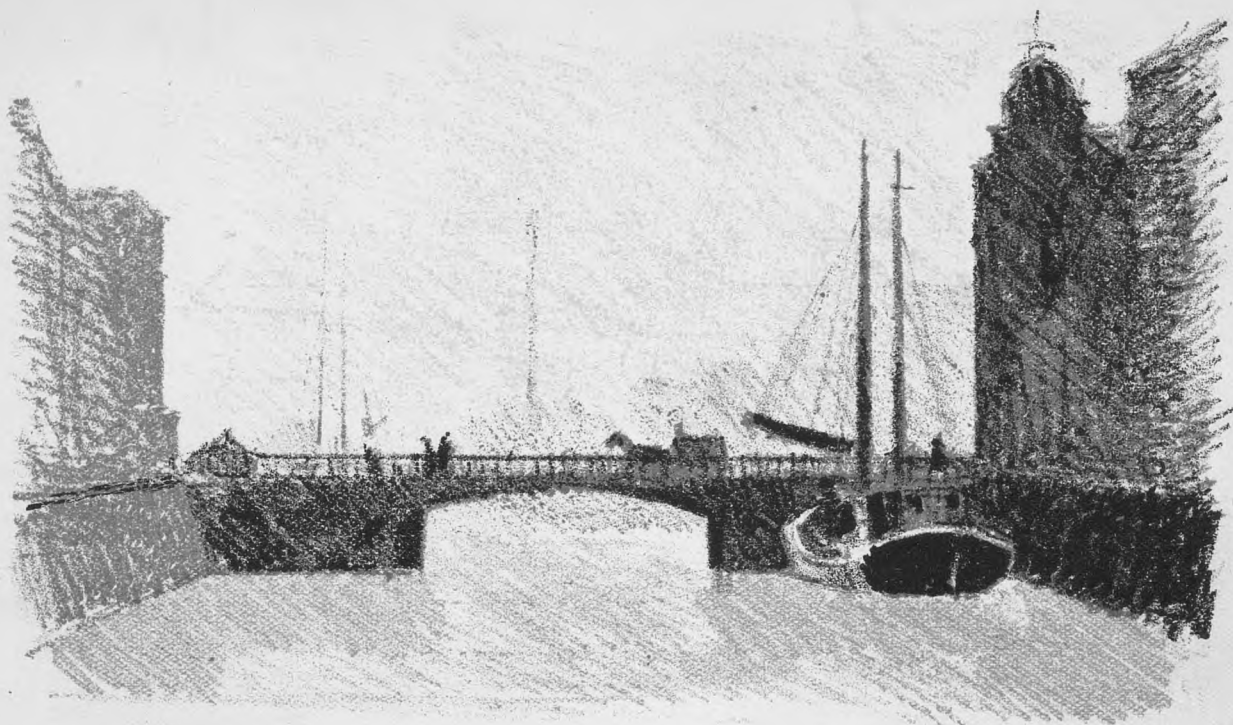
RHB

09.78797

62

51

NYHAVN! NYHAVN!

PROSA: CARL HENRIK CLEMMENSEN

VERS: SIGFRED PEDERSEN

MUSIK: NIELS CLEMMENSEN

ORIGINALLITOGRAFIER: FREDE CHRISTOFFERSEN

B R A N N E R

NYHAVN! NYHAVN!

NYHAVN!

NYHAVN!

PROSA:

Carl Henrik Clemmensen

VERS:

Sigfred Pedersen

MUSIK:

Niels Clemmensen

ORIGINALLITOGRAFIER:

Frede Christoffersen

KØBENHAVN

POVL BRANNERS FORLAG

M. CM. XLIII

09.43

Ny 56
c

Copyright 1943 by
POVL BRANNER — Copenhagen

All privileges are reserved, including the rights to Radio and Tonefilms as well as the right to Translations, Performances, Compositions and Reproductions of any Kind, and the right to bring out the Tone on mechanical Instruments.

Alle Rettigheder, herunder Radio- og Tonefilmsrettighederne samt Retten til Oversættelse, Opførelse, Komposition og Gengivelse af enhver Art samt Retten til Optagelse paa mekaniske Instrumenter forbeholdes

Droits d'exécution de traduction et de reproduction
réservés pour tous pays

13588

nornotryk a/s., københavn

NYHAVN! NYHAVN!

Nyhavn har i vor Tid som Emne fristet baade Byhistorikere, Digtere, Komponister, Malere og Forfattere af Filmsmanuskripter, som hver ud fra deres kunstneriske Forudsætninger har søgt at give et Billede af dette klassiske Hjørne af København. Det kan næsten se ud, som om Nyhavn først i disse Aar rigtigt er blevet »opdaget«. Er det, fordi man frygter, at Dødsdommen nu inden længe ogsaa skal være fældet over dette maleriske og enestaaende Byparti i Saneringens hellige Navn? Ser man allerede i Aanden hele den kulørte Stribe paa Solsiden vige Pladsen for et stilfuldt, moderne og dødkedeligt Beboelseskvarter, saadan som vore Byplanlæggere har ymtet om? Er det derfor, man nu saa ivrigt søger at holde det gamle Nyhavn fast — i topografisk Skildring, i et Digt, i en Melodi, paa et Maleri eller i en Film?

Men Opgaven er uløselig. Hvordan indfange denne uhaandgribelige Stemning, som paa alle Tider af Døgnet hviler over de morsomme, gamle Rønner og Gaarde med deres glade Banjospil i Kælder og Stue, med de faldefærdige, hvidskurede Trappegange og de hundrede af halvskjulte Smuthuller, Svalegange og Lofter? Og Livet, som leves i Nyhavn, hele dette Galleri af mere eller mindre fantastiske Skikkelser, som her vrimler af, og som vil blive underligt hjemløse den Dag, da det gamle Nyhavn forsvinder — hvordan holde det fast i en Bog, paa et Billede, i en Film? Det vil kun blive til blege Skygger af en Virkelighed, som var engang, og som vi maaske vil faa svært ved at overbevise vore Efterkommere om Sandheden af.

Allerede nu er Nyhavn jo ved at blive Myte. Et og andet, som man vil finde i denne lille Bog, beviser det. Digt og Virkelighed løber sammen, og til sidst ved vi ikke, hvad der er hvad. Nyhavn uden en Skipperløgn af de gode, gamle, rigtig ramsaltede kunde ikke tænkes.

Men paa samme Tid er Nyhavn saa usandsynligt ærlig. Derfor kalder det baade paa Fantasien og de dokumentariske Evner hos dem, der vil prøve paa at give et lille Nutids-Indtryk deraf.

Og derfor er denne Bog blevet, som den er blevet. Prosa og Tegninger, Vers og Musik blander sig sammen. Det er nok en noget usædvanlig Maade at fortælle Byhistorie paa, og Læseren maa selv se at finde ud af, om han kan li'e den.

Men blot han hist og her indfanges af en Stemning eller en Melodistump, blot han af og til nikker genkendende til et Billede eller overraskes af en af de Nyhavnshistorier, der ligger lige paa Grænsen af Sandhed og Sagn, saa er Bogen ikke udgivet forgæves.

— — —

Saa lader vi hermed Tæppet gaa op for vort kære, gamle Nyhavn med alle de klassiske Skikkelser, der befolker det ved Dag som ved Nat: den udødelige Olie-Valde kører frem paa sin velkendte, blaa Cykle, Rodemesteren stryger sit Hvalrosseskæg i »Kahytten«, mens hans Brilleglas dugges let af Toddydampene, Fryglemesteren spænder Livremmen strammere om den trinde Vøm og gør klar til en ny grufuld Livsanekdote, den lyse Lydia skænker op i de smaa Glas i Café Shanghai, og Mølleren spøger oppe paa sit Loft, saa Haarene rejser sig paa Hovedet af alle Gæster nede hos Annie West.

Smaabølgerne klukker i »Renden«s grønne Vand saa sagtelig imod Gamle Jacobs Sæby-Skude, og Aftenvinden hvisker i Takkelagen. I Maanestriben klatrer Søren Bramfri, let duvende efter Aftenens reglementerede Kvantum, op ad Hønsestigen til Katinkas yndelige Jomfrubur og banker de aftalte tre Slag let paa Ruden.

Søren Bramfri kender vi alle. Han og Katinka er den skinbarlige Virkelighed, derfor garanteres i hvert Fald. Og alle kan vi nynne med paa den Foraarssang, som Søren istemmer den første Dag, Solen rigtigt faar Magt i Nyhavn. Dens Ord og Toner er kendt af hvert Barn i Havnen, lige fra Kahytten til det gamle Guldmagerhus paa Solsiden, og fra Gilleleje til Marstal paa Charlottenborg-Siden.

Søren Bramfris Lærkesang

Gyngende Vals

1. Nu gaar Vaa - ren gen - nem Ny - havn — fra^{*)} Shang-
2. Fugl har byg - get Re - de — her ved
3. Vin - trens gol - de Glæ - der — i - mod
4. ord - ne Sø - ren Bram - fri — u - den
5. sø - de Ny - havns - pi - ge, — lad mig

^{*)} Shanghai og Kahytten: To Værtshuse i Nyhavn, henholdsvis Nr. 27 (Nuværende Skipperkroen) og Nr. 1.

1. hai og til Ka - hyt. _____ Nu har So - len gu - le
 2. Sø - rens bre - de Bryst. _____ Blot en lil - le Lom - me-
 3. Vaa - rens kaa - de Leg. _____ Jeg vil el - ske hun - dred
 4. Vals og sto - re Ord. _____ Hun kan glat - te Pan - dens
 5. el - ske dig i Nat. _____ Se, en sim - pel Høn - se-

1. Un - ger _____ i hver skim - let Regn - vejr - pyt. _____ Al - le
 2. lær - ke, _____ men hvor kvid - rer den med Lyst! _____ Sæt dig
 3. Pi - ger. _____ Jeg skal gem - me en til dig. _____ Men naar
 4. Ryn - ker. _____ Hun kan tøm - me Lom - mens Foer. _____ Og hver-
 5. sti - ge _____ har til Him - lens Dør jeg sat. _____ Jeg kan

1. Hav - nens sø - de Pi - ger _____ drik - ker
 2. her ved Sø - rens Si - de, _____ hvis du
 3. Be - vær - din - gen luk - ker, _____ og de
 4. gang jeg slar. paa Tæ - ven, _____ kan hun
 5. spræn - ge al - le Skran - ker, _____ jeg kan

p

1. For - aars - gu - den til. _____ Vi har
 2. ik - ke har Kre - dit. _____ Køb du
 3. gli - der to og to, _____ gaar jeg
 4. tæm - me min Fy - sik _____ med et
 5. bry - de al - le Baand. _____ Men i.

p a tempo

p a tempo

**) mf*

1. Øl i stri - de Strøm - me, vi har
 2. kuns din *fla* - *de* Kaf - fe. Jeg skal
 3. ad en Høn - se - sti - ge til *Ka* -
 4. lil - le Tjat paa Kin - den og en
 5. Af - ten bli'r jeg stil - le blot *du*

**) mf*

1. - 4. *p* 5.

1. Sang og Ban - jo - spil. 2. Se, en
 2. fyl - de den med Sprit. 3. Hvad er
 3. *tin* - *kas* ky - ske Bo. 4. *Hun* kan
 4. ek - stra Gik - ker - nik. 5. Kom min
 5. ta'r min sto - re Haand.

p

**) Sidste Vers: sempre p*

NYHAVNS BEDSTEFAR

Nu er det nogle Aar, siden han lukkede Øjnene, den gamle, men Sagnet om ham lever endnu, og selvfølgelig gaar han igen, naar Maaneskinnet ved Midnatstid svøber Nyhavn i spøgelsesagtigt Skær, og Udsmiderne har gjort deres Pligt og sat de sidste Kæfter paa Gaden. Der er mere end een af Nyhavns pigerne, der har set ham dukke op over Broen ved Toldbodgade fra Gammelholm paa sin gamle, blaa Cykle med Sømandskasketten paa Snur over de hvide Haar og sindigt køre gennem Havnen for at inspicere, om alt stod vel til, og om Livet gik sin vante Gang paa Gadehjørnerne i Lygteskær og i de mørke Kælderhalse, hvor mangen en gæv Gæst har sovet Rusen ud, til Natpatrouillen kom og purrede op.

Olie-Valde eller Nyhavns Bedstefar kaldte vi ham, og der var noget galt med Dagen, hvis ikke hans bredbringede Sømandsskikkelse fra Tid til anden formørkede Kældernedgangene til de smaa, lystige Kipper, og hans lange Skipperstøvler knirkede over sandstrøede Gulvbrædder, hvor der var Piger og Øller og smaa Sorte og Slav i Klaverstrengene og Tjim i Janitsjaren.

Med sit kridhvide Haar og sit store, furede, vejrbidte Ansigt med de godlidende, blaa Drengøjne lignede han grangivelig en af Krøyers og Anchers Modeller fra Skagen i Firserne eller Halvfemserne. Men denne djærve Skipper var ogsaa i Slægt med Holger Drachmanns stoute Vestkystfiskere ...

en vejrbidt Ulk, hvis Haar
er kæmmet som af Stormens Kam og graat som Bølgens Vand:
han nynner paa en Visestump ...

I Virkeligheden var han ogsaa noget af en Nyhavns Lars Kruse, for han har mere end een Gang ved sin Snarraadighed og sin kraftige Fysik frelst et Menneskeliv i Renden. Han var aldrig bange for at vove Pelsen, hvor det gjaldt, og tog gerne selv en Dukkert med, om det kneb, for i det vaade Element var han hjemmevant.

Olie-Valde blev sendt til Søs, endnu før han var konfirmeret, og nogle Aar sejlede han paa de store Ruter. Siden pjaskede han husvant i vore Farvande som Stenfisker i sin egen Skude; han gik ud og tog Tjansen overalt, hvor der var Sten, man gerne vilde have fisket op. Men hans Liv var omskifteligt som Stemningen en Aften mod Lukketid i Cap Horn og som Vejret i Havnen en Dag i April. En Tid var han Natvægter i Nyhavn, og fra den Periode stammede Tilnavnet Valdemar Natvægter, der dog aldrig blev saa populært som det senere Olie-Valde eller slet og ret Nyhavns Bedstefar.

Valde lavede sin egen lille Forretning med at sælge Olie til Skibene, som laa her. De var alle sammen glade for at faa Besøg af Bedstefar, naar han om Formiddagen sindigt kom rullende paa sin berømte blaa Cykle med Sidevogn og falbød sin Olie til bedste Dagspris, for der fulgte altid en lun Passiar med, og hvad den gamle Filur ikke vidste om de sidste Slagsmaal og de nye Piger og det seneste Politihalløj, det var ikke værd at vide i Nyhavn. Han var Havnens lille, levende Avis, og han afleverede sine Nyheder med et saftigt Lune, som fik adskillige Kaffepunser til at glide ned.

En Overgang havde han ogsaa ernæret sig som Nyhavns pianist, og

han havde endnu hele Repertoiret i Hovedet. Der blev tyst og stille i Café Marstal, naar Olie-Valde omsider gav efter for de mange drøje Opfordringer fra Bordene og lod sin brede Skipperbag glide til Sæde paa Stolen ved Pianoet, anslog et Par drønende Akkorder og med en ru Stemme, let skælvende af Bevægelse og Brændevin, foredrog sin udødelige Vise om Holmensgades Forsvinden:

Man sku' blot ha' sjosket hjem i Køjen,
hver Gang Holmens Kirkeur slog ti.
I Stedet for saa røg man ud paa Spøgen —
Der var engang, men nu er det forbi!

Han bar sit Kælenavn som Nyhavns Bedstefar med Rette, for han var virkelig som en rar og hyggelig Bedstefar for alle, og en københavnsk Sømand, der havde været ude paa en haard og lang Tørn og krydset de syv Have i Storm og Brænding, følte ikke, at han var kommet rigtigt hjem og i smult Vand igen, før han havde trykket Olie-Valdes barkede Næve i 41 eller oppe hos lyse Lydia og Prygmesteren i Café Shanghai.

Da kunde det hændes, at den hjemkomne Sailor ved det trettende Glas i Stolthed blottede Bryst eller Overarm for at vise Olie-Valde sine nyeste Tatoveringer fra Rio eller Kap. Men den gamle smilede lunt og holdt et stille Foredrag for den unge Mand om, at Tatoveringer paa Kroppen alene gør det ikke. Hvad det kom an paa her i Livet, det var den indre Tatovering. Den, der var prikket i Hjertet. Og i Valdes Hjerte stod Navnet *Milly* at læse med uudslettelig Skrift.

— Ser du, min Dreng, saa længe Valde har sin Milly, saa kan Alverdens Tatoverkunstnere komme til mig med Tilbud om at forskønne min gamle Krop med de ædleste Malerier til billigste Havnepris — jeg ryger ikke Cigaren! Jeg har faaet de Tatoveringer, jeg skal ha'! Men mit Hjerte, det har Milly faaet Eneret paa og den skal ikke tages fra hende. Har du aldrig mødt Milly? Nej, min Dreng, hun er heller ikke for Letvægtere som dig! Der skal Mænd til, maa du vide. Men saa meget kan jeg røbe dig, at du finder ikke i hele Havnen en Pige, der kan stege en Sømandsbøf saa saftigt som hun — eller holde en Seng saa varm i Taalmod og Troskab, naar Far selv en Aften er lidt ude og fugte Frakkeskøderne!

... Og saa afsluttede Olie-Valde Aftenen med at spille og synge den Hyldest, han selv havde forfattet til sin elskede Millys Pris.

En Vise om trofast Sømands-Kærlighed

Med Overbevisning og djærvt Sømandslune (Marchrytme)

1. Ta - to - ve - rer-mandens Naal det er en gammel go' Be-kendt, den har
2. Vi var beg-ge Børn fra Drag-ør, og hun fik mit før-ste Kys i et
3. Vi fik ik - ke byt-tet Rin - ge, nej vi fulg-tes gan-ske tyst en, to,
4. Og hvis no-gen rø - rer Mil - ly, ja saakrummer jeg min Arm, thi hos
5. Nu er Val - de ble-vet gammel, og hans Haar er ble-vet hvidt, men end-

1. prik - ket mig i al - le Jor - dens Hav - ne.
 2. Fri - kvar - ter, _det blev kun til det e - ne.
 3. tre til Ta - to - ve - rer - man - dens Kæl - der.
 4. hen - de gik jeg en - de - lig for An - ker.
 5. nu er han dog ung i - mel - lem Ven - ner.

mf

1. Om den sto - re, san - de Kær - lig - hed du
 2. Men det bandt for he - le Li - vet, skønt jeg
 3. Han gra - ver - te Nav - net Mil - ly i et
 4. Hun kan ste - ge mi - ne Bøf - fer, og min
 5. Han kan sta - dig sæl - ge O - lie, han kan

mf

p

1. læ - ser her paa Prent, den er e - vig - som de
 2. si - den foer til Søs og tog for mig af de
 3. An - ker paa mit Bryst, og hun vid - ste: Som et
 4. Seng hun hol - der varm, og hun aab - ner Dø - ren
 5. sta - dig kø - be Sprit, og saa ved vi al - le -

p

rit. e dim.

1. Sø - mands - pi - gers Nav - ne. Der staar
 2. De - le, skal jeg me - ne. Jeg tog
 3. Kon - ge - brev det gæl - der. Pyt med
 4. lis - se - snart jeg ban - ker. Lyt kun
 5. sam - men, hvo'n det en - der: For hos

pp *p*

rit. e dim.

Skarp Rytme

mf a tempo

1. El - ly paa min Arm, og der staar Lil - ly paa mit Laar, o - ver
2. El - ly, ja og Nel - ly, ja og Lil - ly, det var Fest! Jeg holdt
3. El - ly, Nel - ly, Lil - ly, - al - le Pi - ger, jeg har mødt, de var
4. El - ly, ja og Nel - ly, ja og Lil - ly til min Sang, slaa kuns
5. El - ly, Nel - ly, Lil - ly vil jeg ger - ne ha' en Drik, men jeg

Skarp Rytme

1. Bry-stet staar der Mus-se, Kiss og Sil - - ly. Men hvem
2. os - se Sjøv med Mus-se, Kiss og Sil - - ly. Hvem var
3. E - ven - tyr som Mus-se, Kiss og Sil - - ly. Paa mit
4. Takt med Glas - set, Mus-se, Kiss og Sil - - ly. Een a -
5. spi - ser al - tid hjem-me! don't be sil - - ly! Jeg kan

1. tror I der har ven-tet tro-fast man-ge, lan-ge Aar? Ih, du
 2. klar, da jeg i - gen kom in - den - for i *Ca - fè West?* Ih, du
 3. Hjer - te staar bal - dy - ret kun eet Navn i blaat og rødt, ih, du
 4. le - ne er saa god, som hen-des Nat er hed og lang, ih, du
 5. li' jer al - le - sam-men, men mit Hjer-tes Gik-ker - nik, ih, du

1. mil - de, de't den lil - le mil - de *Mil - ly!*
 2. mil - de, de't den lil - le mil - de *Mil - ly!*
 3. mil - de, de't den lil - le mil - de *Mil - ly!*
 4. mil - de, de't den lil - le mil - de *Mil - ly!*
 5. mil - de, de't den lil - le mil - de *Mil - ly!*

I KAHYTTE

Men Olie-Valde havde mange smaa Ceremonier i Nyhavn at faa overstaaet, før han ud paa Aftenen kunde sætte sig paa den blaa Cykle og rulle hjem til Bøffen og den trofaste Milly.

Hen mod Skumringstid kom der noget distræt i hans Blik, og han afbrød paa en underlig brat Maade den Samtale, han befandt sig i, hvad enten det nu var om Bord paa et af Skibene eller nede i en af Kipperne.

Den, der fulgte efter ham, vilde lidt efter kunne se ham forsvinde ind over den lille, snævre Gaard i Nyhavn Nr. 1, helt oppe ved Kongens Nytorv, og luske ned i den bortgemte Vinkælder Kahytten. Valde vidste præcist som et Urværk, naar Kahytstiden var inde. Han kunde føle det paa sin gennem mange Aar og Romtoddyer møjsommeligt sammensparede Podagra og Gigt; naar det begyndte at trække heftigt i den venstre Storetaa og værke over de brede Rygstykker, saa var det lige ved de Stunder, da det var passende at sætte Kurs stik mod Nr. 1 for at dykke ned i Kahyttens blide, salige Dunkelhed og gøre Besked ved Stambordet, hvor de Sammensvorne ventede i hellig Enfold bag Dominobrikkerne paa en Revanche mod Valde, hin uovervindelige Mester i Dominospilletets klarhjernede Kunst.

Men den Velkomst, som den gamle fik her, var ikke den samme glade og larmende, som naar han dukkede op i de muntre Kældere længere nede i Striben. Der var stille som i en Kirke, naar Valde i sine højskaftede Røjsere traadte ind i det tobakstaagede Lokale og med en langsom, næsten højtidelig Bevægelse strøg Topsejlet. Ovre fra Baggrunden kikkede de forskellige ensomme Stamgæster et flygtigt Sekund op fra deres Aviser og nikkede venligt genkendende til ham, hvorefter de straks igen optog den afbrudte Læsning. Den gamle hængte Kasketten til Hvile paa en ledig Knage og lod sig sindigt falde ned i Sofaen ved Stambordet, hvor Rodemesteren, Hattemageren og Teaterdirektøren sad og ventede. Han sagde ikke et Ord, men løftede en barket Tommelfinger lige i Vejret, som om han vilde prøve, hvor meget Vind der var, før Sejlene blev sat. Kyperen bag Disken opfattede lynsnart det hemmelige Tegn og bragte en iskold Hof i Galop.

Ak, den, der vilde slaa Olie-Valde i Domino, skulde staa tidligt op! Der gaar Sagn i Kahytten om, at det er sket en Gang — en eneste Gang. En sludfuld Efteraarsaften ramlede Døren pludselig op til den hyggelige Vinstuekælder, som om det var ved et voldsomt Vindstød, og ind traadte en Fremmed. Ingen i Kahytten kendte ham, ingen havde før set ham noget Steds i Nyhavn, og da han var gaaet, var der ingen, som bagefter rigtigt kunde huske, hvordan han saa ud. Dog foresvævede det de fleste, at han paa en forunderlig Maade havde mindet om Olie-Valde selv. Han havde været klædt paa samme Vis i en stor, mørk Kavaj, hans Haar havde været hvidt og stridt som Valdes, og han havde ogsaa stavret rundt i langskaftede Skipperstøvler. Skønt det saa aabenbart var første — og sidste Gang, denne mystiske Fremmede satte sine Ben i Kahytten, opførte han sig ganske,

som om han var hjemmevant. Han hængte Kasketten op paa den nærmeste Knage og slog sig ned ved Stambordet. Han beordrede en Hof og begyndte at rejse sine Dominobrikker. Lige overfor ham sad Olie-Valde.

Et Sekund vekslede de to Mænd Blik. Saa begyndte Spillet. Rodemesteren sad og rev sig fortvivlet i sit Hvalrosseskæg, da han saa, hvordan den Fremmede kom med det ene mere ondsksfulde Oplæg til Valde end det andet. Smaa, klare Svedperler sprang frem paa Valdes brede, solbrændte Pande, og han bestilte sig et stort Glas Portvin, ganske mod Sædvane. Det første Spil vandt den Fremmede, men det næste gik til Valde, der sagde sit »Domino!« med en vis Triumf i den ru Stemme, der skulde betyde de omkringsiddende, at det var ikke saa lidt af en Fejltagelse, naar han havde tabt i første Omgang.

Da vendte den Fremmede sig mod Kyperen og bestilte ogsaa et stort Glas Portvin. Han fik det og tømte det i eet Drag, som havde det været et Fingerbøl Snaps. Saa rejste han roligt sine Brikker igen. Næste Spil gik til ham og næste igen og næste igen. De andre Gæster i Vinstuen begyndte at stimle sammen om Stambordet. De fleste havde deres Glas i Haanden, som de nu og da styrkede sig ved. Tobaksskyerne bølgede lavt hen over Spillerne, der sad tavse og alvorlige, bøjede over de sorte og hvide Brikker. Ingen sagde noget. Den eneste Lyd var Brikkernes gentagne Smæld mod det portvinsplettede Bord. Olie-Valde var blevet ligbleg, han rystede paa Haanden, hver Gang han tog en Brik, og ofte kunde man se paa ham, at han et Øjeblik var i Tvivl, han holdt Brikken lidt i den hule Haand og satte den tilbage i Geledet igen for at tage en anden og spille ud med. Lykken var stadig paa den Fremmedes Side.

Da han havde vundet ti Spil i Træk, rejste han sig langsomt og stavrede over til Disken. Her opløftede han for første Gang sin Mund. Det var en dyb Gravrøst, der kort og uheldssvangert fastslog:

— Taberen betaler!

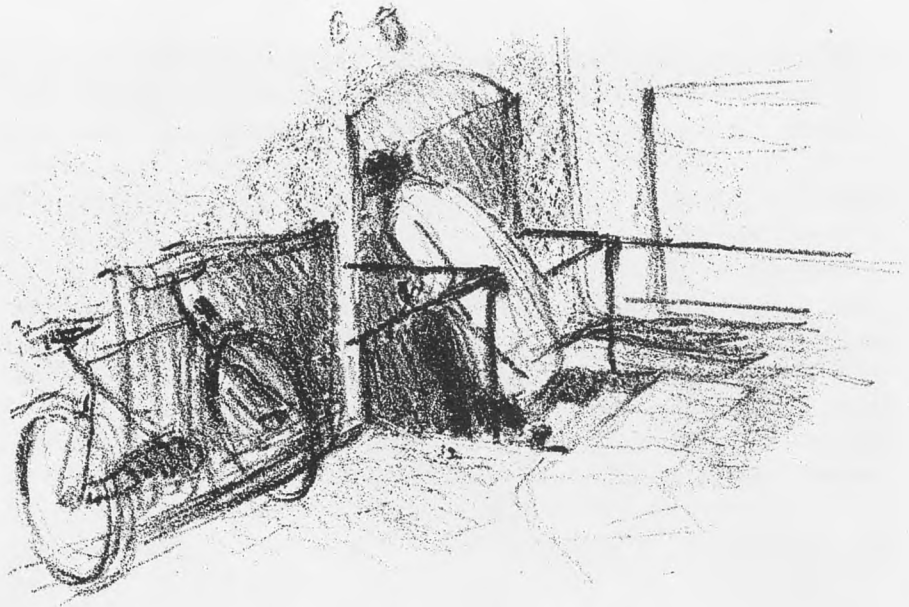
De havde hver faaet en Hof og ti Glas Portvin. Olie-Valde kylede sin tunge Skindpung over til Kyperen og lod ham selv tage af de klingende Mønter. Saa rejste han sig med Besvær for at tage Afsked med den Fremmede. Men han var allerede væk. Kun en klaprende Dør ud til Efteraarssludet fortalte, hvad Vej han var gaaet. Paa Gulvet under Stambordet laa et Par nedfaldne Dominobrikker og mindede om Kampen, der havde raset...

Bleg og tavs skred Nyhavns Bedstefar ud af Lokalet. Blege og tavse, med let sænkede Hoveder og undvigende hans Blik gjorde Stamgæsterne Plads for ham ved Udgangen, hvor de endnu stod med deres tømte Glas i Haanden. De havde for første og eneste Gang set den store Dominomester blive slaæet — og det paa en Maade, som ikke kunde være mere eftertrykkelig.

Men der er dem i Nyhavn, som mener, at Olie-Valde aldrig blev rigtig sig selv mere siden den Aften. Han opretholdt den daglige Rute til Skibene og de smaa, glade Kipper. Han dykkede ogsaa ned i Kahytsdybet ved vanlig Skumringstid, han spillede sin Domino og vandt igen over alle. Men der var kommet noget indesluttet og alvorligt over den gamle Skipper. Man fortalte, at han en sildig Aften i Marstal, da han var ude i lidt haardere Søgang end ellers, havde snakket over sig til Kineseren og betroet ham, at han følte sig overbevist om, at det var sin egen Dobbeltgænger, han havde mødt og tabt til i Kahytten. Som alle gamle Søfolk var Valde inderligt overtroisk. Han kendte det Ord, som siger, at det er Varslet om en nær Død, naar vi møder vor Dobbeltgænger. Og han var ikke til at faa rokket fra denne Tro.

Hvordan det nu end forholder sig hermed eller ikke — og Horatio i Shakespeares »Hamlet« har jo allerede belært os om, at der er mere mellem Himmel og Jord, end en almindelig Rodemester og Hattemager indbilder sig! — saa gik det hverken værre eller bedre, end at Olie-Valde ikke lang Tid efter kastede los fra de jordiske Strande og efter en hastigt og haardnakket forløbende Lungebetændelse satte sin Kurs mod de evige Havne.

Et udsøgt lille Følge ledsagede Nyhavns Bedstefar til Graven. Det kongelige Kapels Solobasunist blæste en Koral. Han havde mødt Valde i Kahytten. Sorgeskaren var stærkt bevæget. De havde jo alle sammen kendt den gamle og holdt af ham. De vidste, at ogsaa han havde kendt hver af dem saa godt som nogen, og at han tog mangan Hemmelighed med sig i Graven, hvor den nu vilde forblive sikker og velforvaret, til de atter skulde mødes i Himmeriges Kahyt, hvor Sankt Peder skænker op i Krusene, og hvor smaa, kønne Englebasser med røde Kinder og Haar af Guld tørrer Portvinspletterne af de evige Dominoborde, hvor alle vinder over alle, og hvor der ingen Afskeds-Overraskelser fremkommer i Form af Kyperens hvide Kridttal paa den lille, sorte Tavle.

Stambodegaen Springforbi

Langsomt, mørkt og dystert (Næsten messende)

ritenuto *p a tempo*

1. I en mørk og
2. Langt der - u - de
3. Jeg kan tæl - le
4. In - gen - ting os
5. Nu er Bor - det

ritenuto e lugubre *p a tempo*

1. bort-gemt Kæl - der er mit Hjer - te duk - ket ned.
 2. funk - ler „Ren - den“ Det er end - nu høj - lys Dag,
 3. Skum-mets Rin - ge, jeg kan se, hvor man - ge Glas
 4. sam - men bin - der. Kun en fæl - les En - som - hed.
 5. fyldt med Rin - ge, og selv Ky - pe - ren slaar Bak.

1. Her er Dø - ren ud til Ver - den luk - ket i.
 2. men vi mis - ser, surt mod So - lens kla - re Skær.
 3. jeg end - nu kan taa - le, før jeg blun - der hen.
 4. Een er skilt, og een blev En - ke - mand i Fjor.
 5. Blev der ty - ve - el - ler maa - ske ba - re ti?

1. Glas - set teg - ner si - ne Rin - ge o - ver Bor - det.
 2. Vi er Skum-rings - børn, og maal - be - vid - ste Værts - hus -
 3. Ti gør Sin - det mildt be - væ - get, ty - ve gør mig
 4. Men vi snak - ker al - drig om det, gud - ske - lov, vi
 5. Lad os løf - te Glas - set, Ven - ner, lad os stil - le

poco rall. *a tempo*

1. Her er Fred, Og Tu - ri - ster fin - der al - drig
 2. folk af Fag, til det sto - re In - tet gli - der
 3. u - til - pas, kæ - re Ven - ner, vi har end - nu
 4. in - tet ved. Paa et Værts - hus kan der ta - les
 5. si - ge Tak. End en Dag blev stridt til En - de,

poco rall. *a tempo*

1.-4. *ritenuto*

1. Spring - for - bi.
 2. naa - digt nær.
 3. langt i - gen!
 4. u - den Ord.
 5. Spring - for - bi.

p ritenuto e lugubre

5.

p ritenuto e lugubre

dim.

pp

Farvel til Nyhavns Bedstefar

Improviseret for Rodemesteren af Broder Sigfred, da Budskabet om Olie-Valdes Død naaede Kahytten. Kladden indførtes i Københavns Skattevæsens Journal paa Skattebillet Nr. 3. E. 94066.

Langsomt og ligesom vuggende

1. Bed - ste - far, Bed - ste - far, nu tog du fri.	Sluk - ket er
2. Bed - ste - far, Bed - ste - far, Rej - sen er endt.	Vi er kun
3. Do - mi - no - brik - ker - ne stil - ler vi bort.	Hver - gang de
4. In - gen kan fyl - de den le - di - ge Plads.	Mand - fol - ke
5. Bed - ste - far, vent os i Him - lens Ka - hyt.	Der skal vi
6. Val - de var væl - dig, men Dø - den er størst,	plynd - rer Ka -
7. Den er vort Vaa - ben, naar Sorg ban - ker paa.	Snart vil om

p

1. nu dit kær-min-de-blaa Øj - e. Blom-ster-ne duf - ter i
 2. Gæ-ster i Jor-de-rigs Kip - per. Nø - lent ved Luk - ke-tid
 3. klir-rer, der væk-kes et Min - de, Val - de, du vid - ste be-
 4. tav-se vi ru-ger-paa Sor - gen. Val - de, du sav - nes i-
 5. spil - le med Do-mi-no-brik - ker, gyld - ne som Kru - se - ne
 6. hyt - ten to Gan - ge om Aa - ret. Kort er den Frist, der os
 7. Stam-bor-det Øj - ne-ne skin - ne, me - dens vi tøm - mer et

p

mf *p* *mp* *rall.*

1. Krans om din Køj - e. End-nu en Sal-me,-og alt er for - bi.
 2. Glas-set vi slip - per, nik-ker Far-vel til hvergam-mel Be-kendt.
 3. stan-dig at vin - de, nu har du tabt! og dit Slut-spil var kort.
 4. dagsom i - mor-gen. In - genskal fyl - de dit le - di - ge Glas.
 5. hvor-af vi drik - ker, me-dens vi fort-sæt-ter Da-gens Di - sput.
 6. end er be-skaa - ret, Val - de var væl-dig, men Dø - den er størst.
 7. Glas til dit Min - de. Skøn-ne-re Af-sked du al-drig kan faa.

mf *p* *mp* *rall. e dim.*

p a tempo *poco rall.*

1. Bed - ste - far, Bed - ste - far, nu tog du fri.
 2. Bed - ste - far, Bed - ste - far, Rej - sen er endt!
 3. Do - mi - no - brik - ker - ne stil - ler vi bort.
 4. In - gen kan fyl - de din le - di - ge Plads.
 5. Bed - ste - far, vent os i Him - lens Ka - hyt.
 6. Eet er kun e - vigt: vor tro - fa - ste Tørst.
 7. Skøn - ne - re Af - sked du al - drig kan faa!

p a tempo *poco rall.* *a tempo*

1. - 6. 7.

p *mp* *p* *p*

mf dim. e rall. *poco a poco* *ppp*

SØREN OG KATINKA

Hvad var Nyhavn uden Kærlighed? Det ligger i Luften, at her elskes der heftigt og meget — som Regel ogsaa ret kort, men er Nyhavnskærligheden i saa Henseende saa meget forskellig fra den, man finder i Byens fornemmere Kvarterer? Der er bare den Forskel, at her nede tager man lidt mere bramfrit paa Tingene. En Tøs er en Tøs, og en Nat er en Nat, og naar en Sømand gaar i Land i Nyhavn med sin Hyre paa Lommen efter en lang Sejlads paa de store Have, er han som oftest mere end almindelig elskovsfuld.

Der er selvfølgelig visse Ting, man ikke gør. Man stjæler ikke Piger fra hinanden. Det er aldrig svært at finde ud af, hvem der hører sammen, selv om det saa kun er for en Aften, og det respekterer man i Nyhavn. Skulde der ved en Fejltagelse drysse en Mand hened, som ikke er klar over Reglerne, saa er der ikke andet at gøre end i al Skikkelse at belære ham derom ved at drikke ham en rask, lille Skalle, som faar Sol, Maane og alle Stjerner til at lyse lidt op for hans Forstand. Det kan ogsaa tænkes, at det ikke engang er nødvendigt at gaa saa vidt. Søren Bramfri, der smækker en Skalle lige saa let og elegant som vi andre en Flue, har mere end een Gang oplevet, at det viste sig at være tilstrækkeligt bare med *Forberedelserne* dertil.

Se ham rejse sig fra Bordet og staa Ansigt til Ansigt med den unge Mand, der er lidt i Vildrede med, hvad man kan tillade sig en Aften i Nyhavn. Han kikker ham dybt i Øjnene med let sænket Hovede, omtrent som naar han tager Maal af en Tøs for første Gang, lige før han ta'r hende under Hagen og stikker hende det første bramfri Kys. Hans Øjne kniber sig sammen til et Par smalle Sprækker, og hans

Hænder lægger sig varsomt til Rette under den Fremmedes Jakkeopslag. Nu blot et lille Skridt frem og en hastig Stange-Buh-Bevægelse — saa er Skallen der! Men Søren tøver. Med en indædt elskelig og indsmigrende Tone taler han godt for det lille Lam:

— Naa, lille Far, ska' vi to snakke lidt sammen, inden der sker videre i Sagen ... ska' jeg gi' dig en lille Afpudsning af din Optræden, dit dumme Drys, eller ka' du hjælpe dig sel'?

Søren slipper Taget i Jakken og træder et Skridt tilbage. Han behøver ikke at gaa videre. Lille Far *har* forstaaet. Han holder Flyttedag med sin Bajer til den anden Ende af Cap Horn for at begynde at interessere sig for noget Skyts, der ikke saa aabenbart som Katinka falder ind under Søren Bramfris private Ejendomsret.

Nyhavns populære Sangerpar Bob og Kiss, han lige saa rund og gemytlig, som hun er gnistrende sort Zigeunerske, har lige givet os en lille een paa deres Guitar og Banjo. Nu spiller det flotte Femmands-Orkester op i den store Dansesal, en bragende Marchmelodi, som lange Eva straks stepper ud i med en af sine raske Nyhavnsdrenge i den gængse Uniform: Sixpence, Sømandssweater og mørkeblaa, vide Bukser, holdt oppe af en stram Læderrem. Nyhavn har ogsaa sin egen Dans, som ikke kendes andre Steder i Byen, det skulde da lige være, hvis en Sømand en Aften ved en Fejltagelse gik i Land paa Dyrehavsbakken. Den danses bedst til en skingrende Militærmarche, og den bestaar i at holde Takten i en lang og tæt Gaa-gænger-Omfavnelse af hinanden. »Roskilde Landevej ... uj aa gaa!« raaber Pigerne til deres Sheik, naar Musiken sætter i med den rigtige Melodi.

Eva er lang og lys og smækker — første Klasses »Skyts«. Hun gør Lykke, og hun ved det selv. Hun er kræsen i Valget af sine Partnere, efterhaanden som Aftenen skrider frem. Hun kan være ætsende ironisk i sine Replikker. Hør nu, hvordan hun afskediger en af Drengene, der ikke har kunnet slukke hendes Tørst med tilstrækkelig mange Hoffer efter Dansen:

— Glid med daj, dit Luksusrær ... du ær hjærtelig vælkommen, naar du gaar!

Saa falder hun et Øjeblik til Hvile ved den sidst ankomne Styrmands Bord og finder sig roligt i, at han ta'r lidt fast om Livet paa hende for at konstatere, om Mor har Skabelonen i Orden. Men tænk det Fjols, han bilder sig ind, at han har faaet Fribillet til hele Biografforestillingen, for hans barkedede Næve bliver mere og mere nærgaaende, og tilsidst maa Eva med et velrettet Spark over Idiotens Skinneben i al Stilfærdighed minde ham om, at en Kvinde ikke synes om, at

hendes Kyskhed bliver krænket alt for længe ad Gangen paa offentlig Sted, endnu før hun har set Bommelommer og knap nok er blevet pyntet op med en lille Fjer.

— Av for Katten, din Mær! skriger han op.

— Ja, siger Eva spydigt, tror du, det er en almindelig Trappegangs-tøs, du har faaet op under Neglene?

Men »skoldet« er han blevet, og det lille, gemytlige Spark har kun gjort ham hedere endnu, saa der er ingen Tvivl om, at det bliver de to i Aften, trods det blaa Mærke paa Skinnebenet.

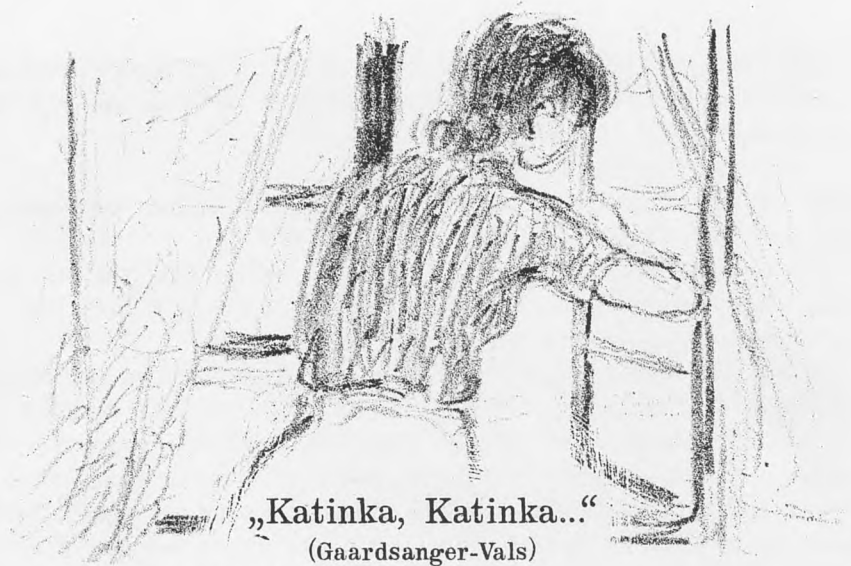
Hvert Aar bragte et nyt Kuld af Piger til Nyhavn. Der var bestandig Brug for Afløsning. Hvor mange af dem fra i Fjor og i Forfjor er ikke allerede forduftet. Mange kom som purunge ovre fra det sorteste Jylland og blev først Køkkenpiger eller Serveringsjomfruer i Nyhavn; før de lagde ud som helbefarne. De kom — og forsvandt, som Vinter skifter med Vaar. Nogle tog »Sædeligheden« sig af, andre lavede den tykt og blev gift med Søfolk, nogle endog med Kaptajner og Styrmand, og saadan er Livets Gang ... først gift, aldrig mere Cap Horn! Det var nu Sorte Edith, hun skød sig en rig Stodder og blev rigtig Grossererfrue med Bil og Villa paa Strandvejen. Men mon hun alligevel ikke sidder derude engang imellem og tænker tilbage paa de glade Nyhavnsnætter med et lille Stik i Hjertet? Hvad er hun blevet andet end en stakkels Fugl i Bur, selv om Buret er lueforgylt?

Det var ikke noget for Katinka, den Skæbne. Katinka er af de rigtige, og hun bli'r, hvor hun er, uden at fange Griller. Nyhavn var godt for hendes Mor, og saa er det ogsaa godt nok for hende.

Hun staar foran Spejlet i sit lille Gemak oppe i Gavlen og tager sit valmuerøde Silkeliv paa. Det sorte Skørt gaar hende kun til Knæene, men hun har da ogsaa et Par Pokkers velskabte Pusselanker i blanke Halvsilkestrømper at vise frem for Verden i Dag. Nu løser hun op for det blaasorte Haar, der glider ned over hendes runde Skuldre. Det Haar er hendes Stolthed, for det er længere end Garbos og lige saa pænt og bølget.

Men nede fra Gaarden lyder Sang og Harmonikaspil. Katinka er i et Spring henne ved det lille, lave Vindue og faar Potteplanterne flyttet, saa hun kan læne sig et passende Stykke ud paa Sofapuden.

For den Stemme og den Harmonikatone er ikke til at tage fejl af. Det er Søren, der har en af sine store Dage. Hør, hvor han gør sig lækker dernede i Gaardens Solskin. Det er ikke saa svært at fatte, hvor det er, han vil hen, den lumske Rad. Og Barmen bølgel op og ned paa lille Katinka i det røde Liv, for nu er det Søren, der kommer!

„Katinka, Katinka...“

(Gaardsanger-Vals)

Med forsorent Nyhavns-lune

mf

1. Ka - tin - ka, Ka - tin - ka, luk Vin - du - et
 2. Jeg min - des den Af - ten, jeg mød - te dig
 3. Men skidt med en Baj - er blot Pi - gen er
 4. En Vin - ter sled Saa - len af Strøm - per og
 5. Ka - tin - ka, Ka - tin - ka, smæk Vin - du - et

mf

mp

1. op, nu vil jeg spen - de - re en Vi - se. Et
 2. først, jeg sad i „Cap Horn“ med en Baj - er. Jeg
 3. glad, for Jan - ter - ne, de skal jo tril - le. Og
 4. Sko, men For - aa - ret lap - per det he - le. Lad
 5. i, og spar di - ne smaa Bom - me - lom - mer. Gør

mp

1. For-aar har kærteg-net Pi-ger-nes Krop, og nu er du li' til at
 2. var s'gu saa glad for mig sel' og min Tørst og Brøn-dums de smaa Ak-ke-
 3. hver-gang vi savner lidt fly-den-de Mad, har jeg mit Ta-lent for at
 4. Tæ - er - ne toppes og Træ-er - ne gro, med dig vil min Rig-dom jeg
 5. Stu - en lidt pæn, mens jeg tæl-ler til ti og ær-bart ad Gangdø-ren

1. spi - se. Men først skal vi ha' os en Sang el-ler to, og
 2. lej - er. Men saa kom du ind med et ke - de-ligt Drys, og
 3. spil - le. Saa gi'r jeg en Sang i en gjaal-den-de Gaard, mens
 4. de - le. Nu gen - ly - der Ny-havn af Sang og af Spil, jeg
 5. kom - mer. Du gi'r mig din Seng og jeg gi'r dig min Sang, saa

mf

1. saa skal Ka-tin-ka og Sø-ren til Ro. Ka-tin-ka, Ka-tin-ka, luk
 2. han fik en Skal-le, og du fik et Kys. Og saa, ja og saa b'e du
 3. Slan-ter og Sølv-tøj i Sten-bro-en slaar. Saa sla'r vi til Sø-ren, til
 4. pres-ser Ci-tronen, saa tit du det vil. Jeg ved, du er varm, og jeg
 5. fej-rer vi For-aa-ret end-nu en Gang. Ka-tin-ka, Ka-tin-ka, luk

mf

f

1.-4. 5.

1. Vin-du-et op og hør min Har-mo-ni-ka - vi - se.
 2. et med min Tørst og no-led min e-ne-ste Baj - er.
 3. Sø-ren bli'r flad. Ja, saa ska' vi sær-me ha' Gil - de.
 4. tror, du er tro, og saa er det en smal Sag at de - le.
 5. Øj - ne-ne i, for nu er det Sø-ren der kom - mer.

f *p scher.* *sfz*

Den mørke Manja og den lyse Lis

Fortællende (Som en Børneviser for Voksne)

mp

1. Den mør - ke Man - ja, den
 2. Lan-dets Ren - hed og
 3. Pust af Ver - den i -
 4. her var Ung-dom og
 5. mør - ke Man - ja, den
 6. Træ - ets Bark skæ - rer
 7. mør - ke Man - ja og

mp

1. ly - se Lis, de el - sked Bol-cher og Baand-la-krids, de
 2. Lan-dets Ro var ik - ke nok for de sø - de to. En
 3. mod dem slog. En Ban - jo lok-ked, et Værts-hus drog. De
 4. Sang og Spil, de drak og dan-se - de, lod staa til. En-
 5. ly - se Lis er ble - vet Pi - ger paa Ny-havns-vis. De
 6. Bon-dens Søn et Navn for den, han har kær i Løn. Men
 7. ly - se Lis blev ta - to - ve - ret paa Ne - ger - vis. En-

p

1. vok - ste op mel - lem Kær og Faar, -to
 2. Maj - dag Bøh - lan - det de for - lod, og
 3. glem - te K. F. U. M. og K. Thi
 4. hver som Hav - nen har fan - get ind, skal
 5. el - sker Sø - mænd og Sang og Spil og
 6. Sø - mands - gut - ten er me - re varm, han
 7. hver, der fandt sig lidt Sym - pa - ti, fik

p

1.-7. *mp*

1. væv - re Kid i en Bon - de - gaard. 2. Men
 2. sam - me Dag de i Ny - havn stod. 3. Et
 3. Kæl - der - gul - ve - ne laa paa skraa. 4. Ja,
 4. al - drig slet - te den af sit Sind. 5. Den
 5. Skip - per = Labs - kavs med Baj - ser til 6. I
 6. rid - ser Nav - net paa Bryst og Arm. 7. Og
 7. Nav - net pren - tet i Tugt og Pli. *) 8. - De

mp

*) 8.-14. Vers se næste Side

8.-14.

8. bor lidt trangt, i en skum-mel Gaard. „Lo -
 9. so - ver ger - ne til Klok - ken fem, ved
 10. Kip - pen duf - ter af Øl og Sved slar
 11. Øl og Snaps gør de hur - tigt Kaal, og
 12. tro - sen ved, hvad der ven - ter ham, saa -
 13. alt kun skif - te paa den - ne Jord. Be -
 14. gaar det op el - ler gaar det ned, de

8. gie for Søe-mænd“ paa Dø - ren staar. Et
 9. det, at de kom - mer sjæl - dent hjem. Men
 10. Lis og Man - ja sig ger - ne ned, de
 11. Sø - mands-spro - get er de - res Maal. De
 12. snart han tør - ner den før - ste Dram! Han
 13. stan - dig er der en Kæl - der, hvor en
 14. bli'r til Dø - den ved Ny - havns Bred. Den

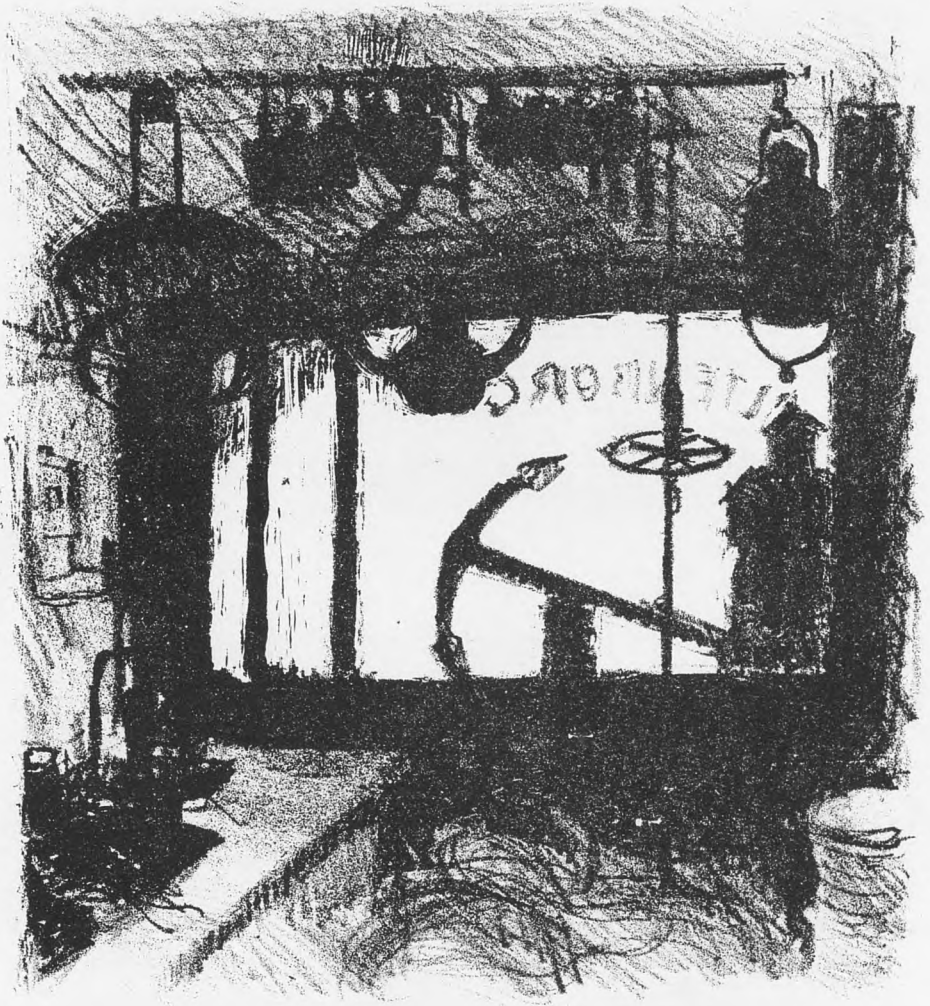
8. halv - tømt Glas med Kon - val - ler i for -
 9. mor - gen - fro staar de op i - gen og
 10. knal - der Tje - ne - ren for en Spids, gør
 11. hvi - sker: Dar ling! og If you please! gør
 12. svær - mer vold - somt, og vek - sel - vis for
 13. Sø - mand hop - per i Pa - ra - dis med
 14. mør - ke Man - ja, den ly - se Lis er

p

8.-13. *mp* 14.

8. le - ner Kam-ret med Po - e - si. 9. De
 9. ken - der ik - ke til Tøm-mer-mænd. 10. Hvor
 10. mør - ke Man - ja og ly - se Lis. 11. Paa
 11. mør - ke Man - ja og ly - se Lis. 12. Ma -
 12. mør - ke Man - ja og ly - se Lis. 13. Lad
 13. mør - ke Man - ja og ly - se Lis. 14. Og
 14. solgt til Bol-cher og Stang - la-krids.

mp

I DEN GAMLE SKIBSHANDEL

En Gang om Ugen, præcis paa Klokkeslet og uden Slinger i Valsen, lægger gamle Jakob til i Nyhavn med M/S »Erna«, og saa bliver det altid til en lun Passiar nede hos Skibshandleren i Nr. 13. Jakob sejler paa Sæby med Stykgods og henter Tørv med tilbage fra Jylland. Paa Dækket springer en sort Puddel rundt i Glæde over atter at være i Havn. Det er Molly, som har fulgt Skipperen i mange Aar paa den

samme ugentlige Rute, den klogeste og mest trofaste af alle Skibshunde i Nyhavn, og naar Molly faar Landlov, staar enhver rask Køkkenpige i de smaa Kælderbeværtninger i hele Striben parat med et Koteletben, selv om det nok saa meget er Tirsdag og kødløs Dag.

Nede i den lille Kahyt bag Skibsprovianteringshandelen udveksler gamle Jakob og Skibshandleren imens deres Meninger om alt, hvad der er passeret af stort og smaat i Havnen siden sidst. Hernede hænger uafvendeligt Lugten af Tovværk og Tjære, blandet med Købmandsbodens krydrede Dufte af Spegepølser, Oste, Bolsjer, Citroner og Klipfisk. Man kunde give Skipper Jakob Bind for Øjnene og føre ham i uafbrudt Karuselltempo Verden rundt fra Sted til Sted — i det Sekund, man atter Nord fra lod ham nærme sig det gamle Nyhavn, vilde han allerede ved Helsingør begynde at snuse kraftigt med den velvoksne Skippernæse for derpaa straks at erklære:

— I kan ikke narre mig! Nu er vi hjemme igen ... jeg kan kende Lugten, der siver op nede fra Mester Aldenborg!

I en Menneskealder har Mester Aldenborg drevet sin Forretning som Skibshandler i Nyhavn, og han har ikke tænkt sig at vige endnu. Han er trofast mod Havnen som den mod ham i gode saavel som i onde Tider. Da den Dag kom, da det for Alvor begyndte at knibe med Tobakken, resolverede Mester Aldenborg højtideligt:

— Mine Søfolk skal i hvert Fald ikke mangle Cigaretter paa Søen, saa længe de endnu lader sig skaffe med Besvær i Land!

Han var en lang, streng Vinter igennem den eneste Skibshandler i Danmark, som sørgede for, at hans Kunder til Stadighed blev forsynede med Cigaretter, hvor de end befandt sig med deres Skibe. Han sendte Pakker til alle Havne, lige fra Bornholm til Vestkysten, og hvor den lyseblaa, liflige Røg steg op mod den triste, graa Vinterhimmel, blev Mester Aldenborgs Navn og Nyhavn Nr. 13 lovprist længe og inderligt. For hvad er en Sømand uden en Smøg?

Søfarende Folk, som har været i London og set lidt mere end Charlie Browns Knejs og West India Dock Road, kan berette om et vældigt flot Stormagasin i Hjertet af den engelske Hovedstad, som reklamerer med, at man der kan købe Alt, hvad der findes af Varer i hele Verden.

— Naa, siger Skipper Jakob med et lunt Blink i Øjet, det maa altsaa være saadan en Biks af omtrent samme Slags som Mester Aldenborgs her. Tænk, har de osse saadan noget i London! Tjah, Englænderne kommer sig efterhaanden ...

Nyhavn lader sig ikke saa let imponere af det store Udland. Dertil

har i Tidernes Løb alt for mange hjemvendte Skippere spundet en Ende om deres fantastiske Oplevelser i det fremmede. Og hvad Skibshandleren angaar, saa hævder han selv ikke uden en vis Ret, at han har et større Udvalg af forskellige Varer end baade Illum og Magasin du Nord. Kikker man sig om i den hyggelige Butikskælder og i Lagerrummene bagved, finder man i hvert Fald en Masse Ting, som bestemt ikke kan faas til Købs i Strøgets elegante Stormagasiner. Her staar Hylde efter Hylde med pragtfulde, gamle Skibslanterner med støvede røde og grønne Glas, som stammer fra Orlogsværftets oplagte Skibe, og som Skibshandleren efter at have givet det fine Kobber en gevaldig Oppudsning let kan afhænde som Antikviteter til Privatfolk. Rundt om i mange københavnske Rigmandshjem er efterhaanden adskillige af disse Lanterner havnet, men Lageret synes udtømmeligt, nye dukker bestandig op, man skulde synes, der var nok til at forsyne en hel Spøgelsesflaade med . . .

Her staar ogsaa til Salg blanktpudsede Dykkerhjelme, Taagehorn, Sekstanter, Kompasser, Redningskranse, Balancelamper, gamle Kåhytslamper, der ogsaa er en Attraktion at sælge som historiske Olie- og Tranlamper. Her faas Tjære, Beg, Tovværk og Værk (oprullet Tovværk), Hampereb, store og smaa Ankere, Klædninger, Sydveste og Røjsere. Her er Pølser og Oste, Kartofler, Grøntsager, Smør, Fedt, Øl og Frugtsaft, her er alt i Konserver: Boiled Beef, Gullasch, Forloren Skildpadde, Lobescowes, Leverpostej og Marmelade, her er Rødspætter, Makrel og Aal. Og mellem hele denne Rigdom af Varer gaar Mester Aldenborg urokkelig rundt og tager sit Bestik af Dagen i Nyhavn, tilfreds og tillidsfuld overfor alt og alle, respekteret og afholdt selv af Bumserne, som han læmpeligt jager væk, hvis de ligefrem blokerer Nedgangen til Skibshandleren i deres Driverlivs langsomt henhældende Attituder.

Hos Mester Aldenborg kan den desorienterede, der tvivler om Nyhavns gode Moral, faa læst og paaskrevet. I Nyhavn hersker den Dag i Dag Tilstande som paa Frode Fredegods Tid. Det er, hvad den uvidende kan faa at vide hos Skibshandleren. Og er det ham ikke nok, saa kan han faa det bevist gennem den Kendsgerning, at samtlige Beboere i den Ejendom, hvor Skibsprovianteringshandelen ligger, uden videre gaar med Nøglen til den i deres Lomme! Forklaringen er den, at da Krigens onde Tid ogsaa naaede vore Kyster, og det blev nødvendigt at være forberedt paa lidt af hvert, saa blev den gamle Skibshandel udpeget til at fungere som Beskyttelsesrum, og Mester Aldenborg gik ind paa det uden nogen Ophævelse. Enhver af Beboerne kan naa som

helst lukke sig ind ved Nattetid i den righoldige Butik ... men der er ikke af den Grund gaaet Svind i Lageret! Saa meget stoler man paa hinanden i Nyhavn, og der er hidtil ingen, der er blevet skuffet. Nyhavn er et lille Samfund for sig, og det skal nok vise sig, at sker det af og til, at Politibilen maa rykke ud til Nyhavn for at sikre sig en eller anden mindre paalidelig Personage, saa er vedkommende aldrig hjemmehørende i Nyhavn, men stammer fra andre mere fordærvede Himmelstrøg i Byen og har kun givet en kort og mislykket Gæsteoptræden hernede.

Nu skal Mester Aldenborgs Kælder og de omkringliggende Huse i Nyhavn heller ikke være et Sted, hvor det er ligefrem tiltrækkende at færdes paa egen Haand med en daarlig Samvittighed i Midnatsstunden. Det er ellers ikke noget, man saadan taler om, men det er da hørt før, at det undertiden rumsterer underligt nede i den mørke Kælderbutik mellem alle de gamle Skibslanterner, Kompasser og Taagehorn, naar Mester selv for længst har sat Skodderne for og er gaaet hjem. Er det dem, der blev derude i Havets vaade Favntag, som i denne Stund lusker rundt hernede for at finde deres tabte Kurs igen ved Hjælp af de støvede Lanterner? Spørg ikke — for man faar ikke noget Svar paa den Slags i Nyhavn. Enhver maa tænke, hvad han vil. Gamle Jakob har nok sin egen lille Mening derom, men den betror han i det højeste til Molly, naar de kryber til Køjs i »Erna« efter første Hjemkomstaftens Strabadser med Øller og Kødben.

Tal heller ikke højt om, hvad der foregaar ved Midnatstid oppe paa Loftet i Nyhavn Nr. 15, hvor Mølleren for to Hundrede Aar siden hængte sig, eller i Huset ved Siden af, hvor Sulejma, den kønne, unge Negerdanserinde, for langt færre Aar siden tog Gas. Enhver af dem himlede paa sin Vis. Den ene døde af Pengesorger, den anden af ulykkelig Kærlighed, og det kan godt være, at det pusler lidt endnu i de mørke Timer, hvor de to gjorde en saa brat Ende paa deres Elendighed. Men lad Døden beholde, hvad Dødens er. Vi, der lever endnu i Dag i Nyhavn, tilhører Livet og Kærligheden.

Mon den første Foraarsdag i Byen nydes saa intenst noget andet Sted som paa Solsiden i Nyhavn? En saadan Dag taales ikke sure Miner og skrælt Humør hernede. Kommer man ikke i Stemning med det samme, naar man begynder Turen ned langs Striben i den bagende Sol og mødes af den kære Musik fra de smaa, kendte Steder? Vist gør man det — vist gør man det.

Vaar i Havnen

Foraarskaadt Valsetempo (Let og yndefuldt)

mf

1. Ny - havn er vaag - net af Vin - te - rens Døs,
 2. Smaa gam - le Hu - se i Sol - fal - dets Skær
 3. Hør hvor den lok - ker, den kæ - re Mu - sik,
 4. Kæl - de - ren ven - ter os dun - kel og sval.
 5. Lyk - ken er Daa - rer - nes Ven, ik - ke - sandt,
 6. Sving dig paa Gul - vet, min kæ - re - ste Ven,
 7. Har jeg kuns dig og en hul - let Ka - sket,
 8. Hvor er du sød, naar du dan - ser og ler,

mf

p

1. So - len gi'r Var - me til Dreng og til Tøs,
 2. sy - nes saa ri - ge, blot Vaa - ren er nær,
 3. Gui - tar og Trom - me og Trag - te af Blik.
 4. Giv mig en Øl, hvis du har Ka - pi - tal.
 5. Smyk - ker sig of - te med Flit - ter og Tant,
 6. byd mig din Hof - te og laan mig din Lænd,
 7. ta'r jeg mig Li - vet og Lo - ve - ne let.
 8. gi'r du mig al - ting, saa be'r jeg om mer,

p

*) (*poco rit.*)

mp

1. nu kom - mer Vaa - ren til Hav - nen.
 2. da er der Stem - ning i Hav - nen.
 3. Ban - jo - en slaas med Kla - ve - ret.
 4. Jeg gi'r den næ - ste i Mor - gen.
 5. gæk - ker hver Stod - der i Ny - havn.
 6. nu kom - mer Nat - ten til Ny - havn.
 7. Nu skal jeg „stø - de“ en Baj - er.
 8. saa - dan er Skik - ken i Ny - havn.

mp *) (*poco rit.*)

(*a tempo*) **)

p

1. Vist gør den det. Vist gør den det
 2. Vist er der det. Vist er der det.
 3. Vist gør den det. Vist gør den det.
 4. Gu' gør jeg ej. Gu' gør jeg ej.
 5. Vist gør den det. Vist gør den det.
 6. Vist gør den det. Vist gør den det.
 7. Gu' ska' je' de'. Gu' ska' je' de'.
 8. Vist er den det. Vist er den det.

p (*a tempo*) **)

*) (*poco rit.*) gælder kun i 6. og 8. Vers

***) (*a tempo*) gælder kun i 6. og 8. Vers

Efter sidste Vers.
f cresc. e poco rall. e marc.

Vist er den det.

PRYGLEMESTEREN

Der er ikke det Barn i Nyhavn, som ikke har hørt om Prygmesteren. Hvilket i og for sig er saare naturligt; thi det er vist ingenlunde noget ualmindeligt, at uartige Børn i Nyhavn af deres Mødre bliver truede med Prygmesteren — ligesom vi andre i vor Barndom med den store Bastian.

Han er en af de Skikkelser, der staar stærkest mejslet i vore Dages Nyhavnsliv, omspundet af Sagn og rædselsvækkende Anekdoter, en Person, der synes skaaret lige ud af Romanen om Galejslaven Rocambole.

I gamle Dage kunde man altid træffe ham i Nr. 27 i Café Shanghai, der reklamerede med at være Nyhavns ældste Beværtning. I det trange Forlokale spillede den sædvanlige Trio: en Pianist, en Violonist og en Trommeslager, og den lyse, smækre Opvartningsjomfru Lydia gik ikke af Vejen for en Svingom ind imellem Omgangene ud fra det fornuftige Ræsonnement, at Dans forøger Tørsten.

Men dybest inde i det dunkle Baglokale sad Pryglemesteren og stirrede melankolsk frem for sig bag et Bord, ubevægelig som et Monument, men plirede han lidt med det ene Øjenlaag, saa foer Gæsterne sammen, for saa vidste de, at der var Tæv i Luften. Nogle af dem kaldte ham simpelthen hen Prygleren. Andre sagde blot Mesteren. Naar Pigerne skulde gøre sig lækre for ham, kildede de ham under den blege, tungt nedhængende Dobbeltthage og sagde kælent: »Pryglelasse«! Javist, kært Barn har mange Navne.

Og et kært Barn er Pryglemesteren. De graa Stænk i Tindingerne røber, at han ikke længere er nogen ren Aarsunge, Øjenlaagene er blytunge, Blikket af en egen vemodig Kulde, i Panden har han altid en endnu næsten kulsort Spytkrølle, Munden er lille og brutal, Næsen let buet, og som Helhed kan man i dette Nyhavns-Fysiognomi finde nogen Lighed med salig Peter Fjelstrup i en eller anden særlig naturalistisk Skurkerolle.

Han gaar klædt som en Sailor, der lige er vendt hjem fra fremmede Havne. Selv indendørs bærer han gerne Skipperkasket, han er trukket i en mørkeblaa Overall og har inderst en ulden blaa- og hvidstribet Sweater med aaben Hals af den Slags, der benævnes en »Holmens-Trøje«. Bukserne er holdt oppe af et Bælte af groft Sejlgarn, der er snøret stramt om hans trinde Liv. Paa Fødderne har han gerne et Par Gymnastiksko, som har kendt bedre Dage.

Hvem har nogensinde kunnet skelne mellem Virkelighed og Digt i de Historier, som Pryglemesteren giver til bedste, naar han har nydt tilstrækkelig mange halve Kaffe? Det er yderst tvivlsomt, om han selv kan det mere, saa mange Gange har han fortalt dem. Hovedbaggrunden for dem alle er den Historie, at han faktisk har faaet sit Tilnavn, fordi han for mange Aar siden var Betjent ved Vridsløse Fængsel og den, der afstraffede de Fanger, som havde gjort sig skyldige i disciplinære Forseelser. Det kan engang imellem stikke ham at slaa det hele hen som en Spøg, han selv har fundet paa, for at sætte sig i Respekt som Inspektør i en af Nyhavns uroligste Beværtninger. Men ret længe ad Cangen opretholder den gode Pryglemester nu ikke denne Forklaring. Saa snart han kommer i Humør til det,

plumper Historie efter Historie ud af ham. Det er kraftig Kost.

Med indgaaende Sagkundskab definerer han for en Kreds af lyttende Sømænd og Piger den afgørende Forskel mellem Ris og Rotting. Han gør mere end det. Han rejser sig fra Bordet, gaar hen og henter en Spadserestok og demonstrerer for Selskabet den nøjagtige Længde af det tykke Spanskrør, hvormed de korporlige Fængselsstraffe i fordums Tider blev tildelt.

— Se nu her, siger han med sin underligt slæbende Stemme, idet han tager Stokkens Dupsko, hernede var der viklet beget Sejlgarn om, for at Spanskrøret ikke skulde spaltes ...

Han fortæller at det som Regel var femten eller femogtyve Slag, Fangerne blev idømt for de forskellige disciplinære Overtrædelser. Han erklærer sig bramfrit for en ivrig Tilhænger af Pryglestraffen, og han tilstaar, at det var en sort Dag i hans Liv, da man ved Lov afskaffede den.

— Naar en Fange nu skal straffes, siger han forklarende, saa bruger de bare at slukke Lyset i hans Celle om Aftenen ... men saadan en femten Stykker paa Huden, det virkede nu nok saa godt! Hvad andet har de Respekt for, de Ka'le?

Mon nogen af den raa Middelalders Bødler nogensinde har været saa stolt af sig selv og sine rædselsfulde Meriter som Pryglemesteren i Nyhavn? Han har en Yndlingshistorie, der lyder endnu mere rystende usandsynlig end nogen af de andre, men han har paa den anden Side udstyret den med nogle Enkeltheder, som faar selv haardkogte Sømænd til at gnide sig betænkeligt i Nakken ... sku' der alligevel være noget om det?

— Som ungt Menneske, fortæller han, plejede jeg at kure ned ad Trappegelænderet hjemme i Bartholinsgade ... det var jo den raskeste Maade at komme ned paa fra fjerde Sal. Viceværtten i Ejendommen havde et godt Øje til mig i den Anledning, og en Morgen havde han anbragt et Søm et Steds paa Gelænderet, da jeg kom susende oppe fra. Det gjorde ikke godt.

Naa, Aarene gaar og vi med dem. Saa fik vi en Dag en ny Fange paa Vridsløse. Jeg kikkede lidt paa ham — og saa smilte jeg bredt af Gensynsglæde. Det var jo min kære, gamle Bekendt Viceværtten fra Bartholinsgade! Han havde saamænd lavet Underslæb og faaet en Smule Forbedringshus. Dengang sagde vi jo endnu Du til Fangerne, og jeg modtog ham med et: »Naa, hvad har du saa lavet?«. »Jeg har ikke lavet noget,« sagde han. »Naa,« sagde jeg, »jamen, saa passer du glimrende her ... for ingen af dem, der sidder her, har lavet noget,

efter hvad de selv siger!« Der gik et Par Uger. Vicevæerten sad i Nr. 11. Saa blev en Dag Nr. 111 paa Etagen oven over idømt femten Slag, han havde spyttet ned fra Balkonen i Kirken. Naa ja — man kan jo tage fejl, det er almenmenneskeligt... jeg hentede i Stedet Nr. 11 op i Pryglekammeret. Han gik med under voldsomme Protester. Naa — jeg tror nu nok, det blev til lidt mere end de femten... jeg havde en kold Bajer staaende, som jeg drak af ind imellem, for der var en Pokkers Hede deroppe under Taget i Pryglekammeret, og saa tæller man jo nemt forkert. Da vi var kommet til tolv eller tretten, kunde jeg paa min Ære ikke huske, om det var det ene eller det andet Tal. Naa, sagde jeg til mig selv, Ret skal være Ret, og for at faa det helt rigtigt, maa vi saa hellere begynde forfra igen!

Det er sket, at en af hans Tilhørere forsigtigt spurgte Pryglemesteren, om han da aldrig kendte til den ringeste Medlidenhedsfølelse med sine Ofre. Han skuede den spørgende an under de sænkede, tunge Øjenlaag og svarede:

— Nej hov, saa maatte jeg vist have valgt mig et andet Fag!

En anden Gang var der en Pige, som prøvede at finde frem til »det bløde« i hans Sind. Hun spurgte Prygle-Lasse, om han ikke selv havde haft Børn.

— Aa jo, svarede han, med et uhyggeligt Grin, jeg havde tre, men de to i hvert Fald er det ikke værd at tale for meget om. De var ikke af de gode. Den ene hængte sig i et Træ i Dyrehaven, jeg maatte selv ud og skære ham ned... den anden kom saamænd til Amerika og drev det virkelig til noget derovre, for saa vidt som han endte i den elektriske Stol i Sing-Sing. Den skal jo være ganske magelig at sidde i. Men man sidder der sjældent ret længe ad Gangen. Min tredie Søn var den, der gjorde mig mest Ære. Han kom paa Universitetet, og han er der endnu. Han sidder i en Flaske med Spiritus. De medicinske Studenter kalder ham »Drengen med Blomkaalshovedet«.

Der var ogsaa en af Havnens Missionærer, der engang søgte at tale til det gode i Pryglemesteren. Han inviterede ham paa Kaffe og Brød, spurgte ham ud om hans hele Liv og naaede langt om længe frem til at tale om, hvordan han i Grundten havde det med Religionen. Pryglemesteren blev for en Gangs Skyld tankefuld, mens han sad og nippede til Kaffen.

— Joh, sagde han, dette her med det nye Testamente, det kan jo videnskabeligt bevises, at meget af det er rigtigt. Men se, noget Liv efter dette med Gengældelse og Belønning og al den Slags, den Historie faar De mig ikke til at hoppe paa. Hvis man havde troet paa saadan

noget, saa havde man osse nok stillet sine Ting lidt anderledes an!

Missionæren lændede sig over Bordet og saa indtrængende paa Prygleren, før han affyrede sin sidste Trumf.

— Hvordan føler De Dem egentlig til Mode, naar De hører en Kirkeklokke ringe?

— Jeg katte lide det ... ganske ærligt: det generer mig en hel Del, naar Garnisons begynder at klemte, bekendte Pryglemesteren. Efter min Mening burde det forbydes at ringe saa stærkt med den Slags herinde i Byen Søndag Morgen. Man bli'r jo i direkte skidt Humør af det.

Saadan er Pryglemesteren. Aldrig et Øjeblik falder han ud af Rollen som usentimental Bøddel — den Rolle, som han nu selv mener klær ham saa godt.

Men det fortælles i Nyhavn, at man én Gang har set ham græde. Det var, da Opvarningspigen i Shanghai uforvarende kom til at tabe en Flaske Aalborg Snaps paa Gulvet, saa den knustes, og den ædelige Brændevin flød ud over Gulvbrædderne.

Da saa man den store, brutale Mand sætte sig hen ved et Bord, lægge Hovedet i sine Arme og ryste af Graad over hele den brede Skikkelse.

— Li' saa meget jeg kan skrabe sammen, hulkede han, li' saa meget kan De slaa i Stykker for mig!

Det varede lidt, før han kom sig af denne Sorg. Men saa var han ogsaa helt den gamle igen, og Øretæverne faldt, hvor de skulde.

Men de indviede ved, at Pryglemesteren i Virkeligheden er en mere sammensat Natur, end man ved første Blik skulde tro. Han er ogsaa i Besiddelse af en poetisk Aare, ja, man skulde tro, at han havde gaaet i Lære hos de rigtige gamle, københavnske Skillingsviseforfattere. Da han havde takket af som Pryglemester, saadan fortæller han selv, holdt han nogle Aar til nede i Gyng-Pedersens Kælder paa Halmtorvet. (Gyng-Pedersen havde sit Navn, fordi han tidligere havde haft en Gyng paa Dyrehavsbakken). I den lille Kældercafé kom alskens Gaardsangere og Tyveknægte, og Pryglemesteren skrev Viser til dem, saa det stod efter! De gjorde mægtig Lykke med hans Repertoire ude omkring i Vesterbros Baggaarde, men hans bedste Vise var nok den, han digtede om sig selv og sine Pryglemester-Aar paa »Havren«s Melodi: *Naadigt Forsyn har paa Jord mig sat ...*

Han nynner den endnu i en snæver Kreds hos Vennen Lauritz Betjent, naar han kommer i Stemning, og han knuser gerne en Taare dertil.

Pryglemesterens Sang

Dvask slentrende Tangorytme

1. „Hen-rik“ gennem Havnen skri - der, drømme-de om bed-re Ti - der,
2. Han har bund-ne Bjør-ne - kræf - ter, han er og-saa klædt der-ef - ter.
3. Gnavent ler han, hvis det hæn - der, at han træffer gam-le Ven - ner.
4. Han har og-saa dig-tet Vi - ser, de er ik-ke for No-vi - cer.
5. Snart de lyt-ter spændt til Me - ster. Han for-tæl-ler stolt om „Ve - ster“,
6. Tro og ærligt svang han Snær - ten, slog sig flit-tigt gennem Ver - den.

1. Øj - ets Laag er dø - sigt luk - ket, Mun - den haan - ligt ned - ad
 2. Al - tid gaar han u - den Ve - ste, Trøj - en er af *Holmens*
 3. De for - staar hans Ga - nes Tør - ke, sø - ger til „Be - tjen - ten“^{*)}
 4. Men en gam - mel Ny - havns - Pi - ge drømmer sig i Him - me -
 5. hvor han for di - ver - se Smaa - ting gav de vær - ste Schuf - ter
 6. Men til - slut han selv blev straf - fet: *Pryg - le - lo - ven* blev af -

1. truk - ket, sur af al - skens Ma - ske - pi.
 2. *bed - ste*, stri - bet som en Fan - ges Dragt.
 3. Mør - ke for at spæ - de Tør - sten op.
 4. ri - ge, naar hun hø - rer Me - sters Bas.
 5. Rot - ting og slog til med Klem og Fynd.
 6. skaf - fet! nu var Me - ster u - den Job.

^{*)} „Betjenten“ = Café Royal, Ved Stranden. Mellem Venner kaldet „Laurits Betjent“ efter den fortræffelige Vært, der i sin Ungdom var Betjent i Holmsgade. Pryglemesteren nyder sit vel - tjente Otium hos „Laurits Betjent“, der ogsaa er et Samlingssted for den dionysiske Del af den indre By's Bohémeliv.

mf

1. Kip - pens Tø - se kæ - lent tryg - ler:
 2. Sku - der gyn - ger stolt paa Bar - men,
 3. Her i - mel - lem Folk af Fa - get
 4. Gre - ver og Ba - ro - ner kom - mer,
 5. Han slog haardt, for Lo - ven bød det.
 6. Men saa sjæl - den en Haand - te - ring

mf

poco rit.

1. Kom og nap en Baj - er, Pryg - ler!
 2. Slan - ger slyn - ger sig om Ar - men,
 3. er han før - ste Mand i La - get,
 4. glad de læn - ser de - res Lom - mer
 5. Hvis han tal - te fejl, saa lød det:
 6. gi'er dog Ba - sis for Ser - ve - ring,

poco rit.

mp a tempo 1-5.

1. In - do - lent gaar han for - bi.
 2. fyr - ste - lig er Me - sters Pragt.
 3. tøm - mer iv - rigt Kop paa Kop.
 4. for at fyl - de Bar - dens Glas.
 5. For fra, Me - ster! - Klar... Be - gynd!
 6. fyld da med et Smil hans

mp a tempo *pp*

6.

6. Kop!

pp

poco a poco slentando *ppp*

Red.

SPØGERIET PAA MØLLERENS LOFT

Hvem i Nyhavn kender ikke til Spøgeriet paa Møllerens Loft, og hvem har ikke hørt den tragiske Kærlighedshistorie, som ligger til Grund derfor?

Vandringsmand i Nyhavn, stands op i det klare Dagslys foran Nr. 15, den gamle Bygning, hvor tidligere det velbekendte Værts-hus Karl den Femtende laa, og hvor nu Annie West har sin hyggelige lille Café, der er et søgt Hjemsted for helbefarne Søfolk uden Hyre!

Vend Blikket opad og se paa den pragtfulde, gyldne Elefant, som danner Frontispicen over Indgangsdøren til den gamle Trappegang ved Siden af Cafeen! Man siger jo nok, at Elefanter glemmer aldrig, og tænk om denne Elefant kunde tale og fortælle om alle de mærkværdige og utrolige Ting, som er sket i det gamle Hus, lige siden det i Midten af det attende Aarhundrede blev bygget, og Elefanten selv af Husets Bygmester og Ejer blev muret ind paa den Plads over Døren, hvor den siden troligt har løftet sin gyldne Snabel. Da vilde vi ogsaa faa den sande Historie at høre om Mølleren og Ane, da vilde vi forstaa, hvorfor det spøger deroppe paa Loftet i Nyhavn Nr. 15, saa at det kræver mere end almindeligt Sømandsmød at tilbringe Natten i et af de smaa, snævre Loftskamre.

Mølleren var en glad Sjæl og en driftig Mand. Han drev en af de gamle, historiske Stubmøller udenfor Voldene, og Forretningen gik strygende for ham, for han kunde sit Kram, og han passede sin Mølle. Naar han en Gang om Ugen kom til Bys, saa spurgtes det viden om, at nu var Mølleren her. Han kunde spille et Slag Kort og svinge sit Bæger som en lystig og fri Mand, hvem det var godt at være i Selskab med. Til Pigerne havde han et godt Øje, endskønt han slet ikke behøvede at tage til Staden for at finde en Glut med rosenrød Mund og en Krop, der var drejet paa den rigtige Maade. Han havde sin Ane derhjemme paa Møllen, og selvom Præsten nok ikke havde givet sin Velsignelse til deres Kærlighed, saa følte han dog, at hun hørte ham til som hans egen, og naar han rundelig havde betalt sin Regning i Gæstgiveriet, saa satte han sig paa Bukken af sin Vogn og slog Smæld med Fisker over den brunes Hovede, for nu gik det hjem til Møllen og Ane.

Men hvilken Mand har ikke taget fejl af et flagrende Pigesind og alt for sent opdaget, hvor svært det er at binde en Skønjomfru til sig i evig Troskab, saa længe den gyldne Ring paa Fingeren mangler tilligemed Kirkens Velsignelse? Ogsaa for 200 Aar siden var København en By, som virkede dragende paa unge, ubefæstede Pigesjæle, og en skønne Dag stak Ane af fra Møllen for ogsaa at komme ind og opleve lidt Liv og Gammen i den Hovedstad, hvortil Mølleren aldrig havde taget hende med. Hun sagde selv, at hun trængte til at faa Kornstøvet luftet ud af Lungerne, og at Møllereis omme Følelser overfor hende efterhaanden havde tynget hende om Halsen som en rigtig Møllesten. Ane vidste godt selv, at hun var en køn og frisk Pige. Hun stolede paa, at hun skulde nok gøre sin Lykke derinde i den fremmede By, til hvis Taarne og Tinder hun saa ofte længselsfuldt havde spejdet, naar hun sad alene tilbage paa Møllen de Dage, hvor hendes Ven var kørt derind.

Saadan gik det til, at skøn Ane ogsaa en Dag dukkede op i Nyhavn efter at have forladt Mølleren, og Mandfolkene hernede kissemissede med hende, for enhver kunde se, at hun var en dejlig Pige, men det var nu især een, som kastede sit Blik paa Ane, og det var netop den Mand, som havde bygget det gamle Hus med Elefanten. Der gik sære Sagn om denne Person, for ingen kendte rigtig til hans Fortid, og Familie havde han ikke noget af, som kunde fortælle, hvem han egentlig var, og hvor han kom fra, og hvor han havde tjent sine mange Penge. Der var nu en Skipper, som en Dag kom til Havnen, og som studsede, da han saa, hvem der havde bygget Hus og slaet sig til Ro dernede, og hvad Skipperen fortalte bagefter, det gik som en Løbeild fra Hus til Hus i Nyhavn. Manden i Nr. 15 havde nok sine Grunde til ikke at tale alt for højt om sin Fortid og den Maade, hvorpaa han havde grundlagt sin Formue ude i det fremmede. Snart vidste alle, at han havde tilbragt mange Aar ude i Hollandsk Indien, hvor han havde været Planter og Slavedriver, og han havde vist ikke lidt af saa forfærdelige Samvittighedsskrupler med Hensyn til de Metoder, hvorved han kunde samle sig Guld paa Kistebunden. Der laa endnu et eget brutalt Drag om hans svulmende Mund med det kraftige, sorte Overskæg, og foruden den gyldne Elefant havde han hjembragt mange andre mærkelige Ting og Sager fra det fjerne Østen. De faa Mennesker, som havde besøgt ham i hans private Gemakker i Nr. 15, havde ikke kunnet faa Øjnene fra et Par store, tykke Slavepiske af Flodhesteskind, som hang paa Væggen ved Siden af den udstoppede Kvælerslange.

Han var tydelig nok en Mand, der var vant til at faa sin Vilje, og man siger, at han ogsaa fik den hurtigt med Ane. Sandt er det i hvert Fald, at Møllerens Pige slog sig ned i Nr. 15 og pludselig havde Penge nok til at aabne sin egen Rullestue. De, der har været oppe paa det gamle Loft, kan fortælle, hvordan man endnu den Dag i Dag deroppe har bevaret den gamle Rulle. Det er Anes.

Men Kærligheden rev og sled i Møllerens Hjerter, og en skønne Dag overvandt han enhver Stolthed og spændte sine Heste for Vognen for at køre ind til Byen i den faste Beslutning at hente Ane med sig hjem igen til Møllen. Han var parat til at gifte sig med hende og alt, hvad hun ellers kunde forlange — ja, Mølleren bragte med sig til Byen 300 blanke Rigsdalere for at vise Ane, at dem kunde hun faa i Medgift foruden hans uigenkaldelige Tilgivelse, hvis bare hun vilde følge ham og blive Møllerkone.

Men Ane gjorde sig ud til Bens. Hun skulde ikke have noget af at vende tilbage til den gamle Stubmølle og gaa og trælse derude for Mølleren, saa længe hun kunde have sine gode Dage som selvstændig Rullekone inde i Byen og holde sig gode Venner med den rige Eventyrer fra Indien.

Saa mødtes Mølleren med sin Rival og saa ham an over Værtshusbordet, og Kortene kom frem, og Bægrene fyldtes. Tre Aftener i Træk sad de og spillede og drak. Først tabte Mølleren alle sine 300 Rigsdalere. Saa satte han sine to Heste og Vognen ind, dem tabte han ogsaa, ja, der er endda dem, som mener, at den onde Mand fra Indien tilsidst vandt hele Møllen fra ham.

Men saa havde den gode Møller ogsaa mistet Taalmodigheden. Han rejste sig og slog i Bordet, saa det sang i Glassene, og Kortene fløj dem om Ørerne. Og her er de Ord, som han sagde til sin Modstander i Livets store Spil, og som hviskes endnu i Nyhavn, hver Gang Spøgeriet paa Møllerens Loft kommer paa Tale:

— Du er en Slyngel, og Du og alle Dine Efterkommere skal komme til at betale mig mange Gange igen, hvad Du har plyndret mig for!

Men i Døren til Værtshuset stod den kønne Ane med blussende Kinder og Glans i Øjnene. Hun havde fulgt Dramaet mellem de to Mænd med den stille Fryd, som gerne kommer op i en Kvinde, om hvem Mænd kæmper. Da faldt Møllerens Blik ogsaa paa hende. Han gik et Par tunge Skridt frem mod Ane og sagde disse Ord, som ogsaa huskes i Nyhavn i Dag:

— Og Du Ane, skal komme til at lystre mig hver Nat, selvom Du i Dag har kastet Vrag paa mig og min Kærlighed!

Saa gik Mølleren sin Vej, og ingen saa ham mere i Live. Næste Morgen fandt Ane ham oppe paa sit Loft, da hun skulde gaa i Gang med Rullen. Han havde hængt sig lige over den, og det skal have set fælt uhyggeligt ud med hans stirrende Øjne og den tykke blaa Tunge, som stak ud af Munden paa ham. Ane løb skrigende ned og fortalte Værten derom. Saa blev Mølleren skaaret ned, ført bort og begravet.

Men hans Ord til de to gik paa en uhyggelig Maade i Opfyldelse. Thi allerede et Par Nætter derefter begyndte det i Midnatstimen at rumstere paa det frygteligste oppe paa Loftet, og det blev ved, lige til Ane selv gik derop og satte sig. Saa blev der pludselig mærkeligt stille. Men lige med det samme, naar hun fjernede sig, begyndte det uhyggelige Spektakel igen, og det var ikke til at være i hele Huset, saa længe det stod paa. Snart viste det sig, at der kun var Ro paa Loftet, saa længe Ane opholdt sig deroppe, og den stakkels Pige maatte nu tage Tønnen hver Nat.

— Det skal Du ikke gøre gratis, Ane, sagde Værten. Du skal komme til at bo her husfrit. De 16 Rigsdaler, som Du ellers skulde betale, skænker jeg Dig!

Og da han var en Mand med Orden i Sagerne, saa fik han denne Bestemmelse tinglæst, og den gælder den Dag i Dag. Alle senere Ejere af Nr. 15 i Nyhavn maa engang om Aaret i Henhold til Skødet betale 16 Rigsdaler — nu 32 Kroner — til Overformynderiet paa Kontoen: »Til gamle Ane«. Hvis man ikke tror paa det, saa kan man selv gaa ned hos Frøken West, den nuværende Ejer af Huset, en værdig Arvtagerske af Traditionen efter gamle »Mutter«, afdøde Fru Ottesen, og faa Skødet at se!

Men Mølleren har aabenbart ikke fundet Fred i sin Grav endnu. For enhver, som har prøvet at tilbringe Midnatstimen oppe paa Loftet, kommer stadigvæk underlig bleg ned derfra den følgende Morgen og taler ikke gerne om det, som er foregaaet deroppe, og engang imellem rumsterer det saa kraftigt paa Loftet, at man kan høre de mærkelige Lyde helt ovre i »Duskely«, det lille, lave Baghus i Nr. 15's Gaard.

Er der stadig nogen, som tvivler paa Historien om Spøgeriet paa Mølleren's Loft, saa kan de jo bare prøve en Aften at gaa ned i Café West og se, om gamle August er oplagt til at fortælle, mens den kønne, mørkøjede, sønderjydske Serveringsjomfru Henny, kaldet »Jeppe«, skænker i Glassene, for da kan de faa alt at vide, hvad der staar skrevet om Mølleren og Ane og Slavedriveren fra Hollandsk Indien og den gyldne Elefant over Indgangsdøren — og meget mere til.

En ny og sørgelig Vise
om
Jomfru Ane
og
Mølleren,
der hængte sig paa Slavefogdens Loft

Fortællende (Som Skillingsvise)

mf

1. Der

f *mf*

mp

1. var en Møl-ler-pi-ge, A - ne det var hen-des Navn, hen-des
 2. gang han hav-de Pen-ge, tog han sig en Kø-re-tur ned til
 3. Vol-den Jom-fru A - ne gik for-vent-ningsfuld paa Vagt: Kom dog
 4. Kæld-ren sad en Her-re med en søl-ver-knap-pet Vest og en
 5. gang de kom til-ba-ge, var den Møl-ler ble-vet fuld: Hej, du
 6. A - ne faldt i Ar-men paa den søl-ver-knap-pet Vest: O, my
 7. spø-ger u - op-hør-ligt, og hver Af-ten Klok-ken tolv brat for-
 8. Hund-red Aar er gaa-et, men end - nu hos An-nie West spo-res

mp

mf

1. Hus-bond drev en Møl-le hist ved Vol-den. Han
 2. Sla-ve-fog-dens gy-se-li-ge Kæl-der. Han
 3. hjem, o Hus-bond, før jeg dør af Læng-sel. Thi
 4. Sil-ke-kvast i Snip-pen af sin Lu-e. Det
 5. Sla-ve-pi-sker, kom, nu vil vi gæt-te. Jeg
 6. dar-ling, brug i-gen din fal-ske Ter-ning. Den
 7. stum-mer Kæld-rens gla-de Støj og Skæm-ten. Saa
 8. af og til en Æm af gam-mel Grav-rust. Da

mf

mp

1. ma-led Møl og tol-ded Korn for he-le Chris-tianshavn og
 2. raf-le-de og drak og spil-led Sjavs og gjor-de Kur, for
 3. El-skovs Un-der ik-ke jeg i tren-de Døgn har smagt. Du
 4. var den Sla-ve-fo-ged, og den Møl-ler var hans Gæst, de
 5. gi'r som Pant for Spil-let den-ne Po-se fuld af Guld, tør
 6. Møl-ler skreg: Jeg sæt-ter ind min Møl-le, Vogn og Hest, skønt
 7. kø-rer han med Hest og Vogn og Pen-ge fra sin Vold til
 8. sid-der Sla-ve-fog-den i sin rø-de Nan-kings Vest og

mp

p

1. tjen-te navn-lig man-ge „Gryn“ paa Tol-den. Han
 2. den Slags reg-ned han for Ba-ga-tel-ler. Og
 3. ke-rer dig vist ik-ke om min Træng-sel. Men
 4. raf-led, saa det run-ged i den Stu-e. Hun
 5. du din ny-e Tøj-te mod mig sæt-te! I
 6. Spil mod dig er vist-nok hals-løs Ger-ning. Be-
 7. Rul-le-ko-nens Loft i Ny-havn fem-ten. Hvis
 8. spil-ler Sjavs med Møl-le-ren og Au-gust. De

p

1. el-sked al-le Pi-ger, men dog A-ne frem for alt, for
 2. hvis det hænd-te, at en Pi-ge skreg og sag-de: Fy! tog
 3. nu ta'r jeg mit ny-e Liv-styk' paa og hol-der fri, min
 4. mød-te Fog-dens Blik, og i Bal-do-me sank hun hen, det
 5. Kæld-ren blev der stil-le, den-gang Fog-den sag-de: Top! De
 6. tal din Regning før vi spil-ler, Sla-ve-fog-den sa'e. —Før
 7. A-ne blot var hjem-me, blev han stil-le som en Mus, saa
 8. spil-ler om hver Søl-ver-knap i Møl-ler-man-dens Koft, og

1. hun var sød og nut-tet, blød og but-tet af Ge-stalt. Man
 2. Møl-le-ren den Skøn-ne med sig ind i „Du-ske-ly.“ Hans
 3. ny-e Hvergarms Klok-ke, og mit Sjal af Bom-me-si. Saa
 4. ris-led hedt i Krop-pen, da hun vaag-ne-de i-gen. Saa
 5. raf-led ot-te Ti-mer, før Du-ka-ter-ne slap op. Den
 6. So-len sank i Hav-nen, var den Møl-ler blan-ket af. Saa
 7. hun blev spær-ret in-de i det gru-se-li-ge Hus. Hun
 8. ta-ber han, saa rul-ler Gam-le A-ne paa sit Loft. Og

a tempo *f*

1. tal - te om dem Vol - den rundt, med Føj - e al den Stund, at der
 2. Ven - ner sa'e, med Føj - e, at den Møl - ler var lidt varm, for de
 3. dra - ger jeg til Sla - ve - fog - dens Kæl - der, hvor man si'er, at der
 4. greb han Sla - ve - pi - sken: A - ne, følg mig u - den Kny, nu skal
 5. Fo - ged strøg Ge - vin - sten, u - bøn - hør - lig, men fi - del, me - dens
 6. gik han fluks og hæng - te sig alt i sin hvi - de Koft, kun en
 7. dø - de snart af Skræk for alt, hvad hun ved Mid - nat saa, der var
 8. end - nu sker det og - saa, at en Sø - mand slaar A - larm, hvis der

a tempo *f*

1.-7. *poco rit.* *a tempo* 8. *poco rit.*

1. of - te var lidt Melpaa hendes Skulders fi - ne Rund. 2. Hver -
 2. stø - ved of - te Mel af de - res eg - ne Koners Barm. 3. Paa
 3. al - tid staar en Mel - sky fra de faste Havnens Pi'er. 4. I
 4. vi to sammenbanke Me - let ud af „Duske - ly!“ 5. Den -
 5. Møl' - ren skyllet Hals - en for det sidste hvi - de Mel. 6. Ung
 6. Mel - sky saas i Maa - ne - stri - ben paa det skumle Loft. 7. Han
 7. o - ret Mel paa hendes Kind, da hun i Ki - sten laa. 8. To
 8. rej - ser sig en Sky af Mel fra Hav - ne - pi - gens Barm.

poco rit. *a tempo* *poco rit.*

NYHAVN — SET FRA EN RULLESTOL

Henne paa Hjørnet sidder Stoffer i sin Rullestol og lurер paa alt, hvad der sker i Nyhavn, med sit skarpe Gribbeblik. For hans Fødder dovner »Fjols«, den lille, hvidhaarede Køter, som aldrig forlader Stoffer, hvor hedt det end gaar til.

Vi kender alle sammen Stoffer og Fjols. Den første skal have sine Cigaretter, den sidste sit Kødben hver Dag — ellers er der noget i Vejen med Stemningen i Nyhavn.

Til nye Folk hernede er Stoffer ikke bleg for endnu en Gang at fortælle sine Oplevelser i Amerika og give en malerisk Skildring af

Ulykken i New Yorks Havn, hvor han for nogle Aar siden fik en Melsæk over Nakken, saa Hovednerven blev knust.

— Det er den forbandede Sæk, jeg betaler for endnu! hvisler Stoffer.

Tiderne huer ham ikke rigtigt. Han finder, at Nyhavn har forandret sig til alt andet end sin Fordel i Restriktionernes Tegn. Han faar sjeldnere og sjeldnere en Invitation til at rulle med ned i en af Kældrene for at fejre en Sømands Hjemkomst paa god, gammeldags Vis.

— Nej, siger han, der er ikke det Hiv og Sving i Nyhavn som før i Tiden! Da kom her dog af og til nogle Gutter hjem, som gav en Kasse Øl og en Pot Brændevin ... Nu kan man sidde her hele Dagen og ryge sin Pibe med Skipperens Kanaster, uden at der dukker saa meget som Skyggen af en Tyr op bag Elverhøj!

En Tyr er som bekendt en Beværtningsgæst med Lommerne fulde af klingende Mønt, og Elverhøj er den populære Nyhavns-Betegnelse for den Underjordiske for Enden af Havnen henne ved Kongens Nytorv, der løfter sine græsbevoksede Jordhøje op over Havneløbet.

Naar Stoffer er i den Stemning, skal der ikke meget mere end en Bajer nede fra Skibshandleren til, før han forfalder til sentimentale Minder om den *rigtige* Tid, da Livet var værd at leve i Nyhavn, naar man kom hjem fra en god Hyre.

— Det morsomste var, naar vi var med til at drikke Pigernes Løn op, naar de fik Løn! Herregud, de havde jo saa mange Gange været med til at drikke vores Hyre op! Jeg husker engang, jeg var kommet hjem fra en længere Tur. Jeg havde otte Hundrede Kroner liggende hos Profeten, ham Forstanderen ovre paa Englehjemmet ... Bethel kalder de det vist. Saa kom jeg ud i en Orkan hernede paa den rigtige Side, men Profeten havde lukket Pengene inde for mig, saa jeg maatte sent om Aftenen dirke mig ind med et rustent Søm for at faa Tag i dem. Naa, de varede til Fredag, det var tre Dage. Saa var man søklar igen. Men der var ingen Hyre. Gudskelov for lille Annie West. Hos hende kunde man altid faa Logi og Kost paa Kridt, og saa gik man der og spillede Fidibus, altsaa reparerede Borde og Stole og hjalp til, hvor man saadan kunde det, for dog at gøre lidt Gavn for Pengene ... ikke sandt, Fjols?

Stoffer klapper Køteren paa Ryggen. Den vender dovent Hovedet og slikker hans Haand. Stoffer bakker paa Piben, saa det knurrer fælt i Kanasteren.

— Her sidder man nu i sin Rullestol og kommer nok aldrig mere ud at sejle i dette Liv ... det sku' da lige være med Havnens Motor-

færge, hvis Troest, Skipperen, har Plads en Aften til Fjols og mig. Av for Katten... sikken en flot Pige derovre!

Og Stoffers Gribbeblik er slaaet ned paa en af Charlottenborgs yndige, unge Modeller, som med Swingtaske over Skulderen og rødt Tørklæde om Halsen paa sine slanke, blanke Silkeben spankulerer forbi ovre paa den anden Side af Nyhavn, øjensynlig paa Vej ned til en Kunstnerfrokost i Gilleleje.

Stoffer er jo ikke nogen gammel Mand. Han har endnu Sans for Livets Skønhed saavel som for dets Realiteter.

Nu forsvandt Skønheden ganske rigtigt i Gillelejes Kælderdyb, hvor Fru Reimanns berømte Skipperlobeskowes og de unge Malere venter. For Stoffer bliver da kun Realiteterne tilbage. Han undersøger Lommeforet og finder Indmad nok til en Bajer hos Annie West. Med øvet Haand sætter han Hjulene i Sving og ruller over mod den læskende Kilde...

Men samtidig med dette tøffer Havnens lille Motorfærge gennem Renden og lægger til ved Landgangsbroen nedenfor Elverhøj. Den gaar ligesom paa Johan Ludvig Heibergs Tid i fast Rutefart mellem Kongens Nytorv og det gamle Christianshavn. Gamle Heiberg lod Færgemanden synge til den yndige, unge Københavnerinde, som stod og ventede paa at komme om Bord:

Min smukke lille Pige!
Undskyld! jeg kjender ei Deres Navn.
Behag i min Baad at stige!
Jeg fører Dem paa min Stavn
Over Fiskenes Rige
Fra Strandgade til Nyhavn.
Ved Aareslag
Med sikre Tag
Baaden saa sagtelig glider;
Den grønne Tang
Vist favnelang
Slæber langs med dens Sider ...

Ogsaa i Dag staar der en munter Færgemand og synger til den unge Pige paa Kongens Nytorv om den indbydende Sejlads gennem Havnen. Forskellen er blot den, at Baaden ikke mere ros med raske Aareslag over Fiskenes Rige, og Rytmen i Sangen er derfor anderledes, den gaar i Takt til Motorfærgens hyggelige og ufortrødne Mukkebik.

Elverhøjs Færgevisse (Valse-Serenade)

Blidt og yndefuldt vuggende

mp dolce e tranquillo sempre mf

p a tempo

1. Min un - ge Kær - lig - hed, stig
2. En - gang var By - en trang, og
3. Snart stun - der Nat - ten til. Vor

lang
rall. e dim. *p a tempo*

trygt i Baa-den ned. Den vip - per gan-ske blidt og sti - ler ik-ke
den - ne Rej-se lang. Den gik dog u - den Jag med støt - te Aa-re-
Frel-sers Klok-ke - spil os ma - ner mildt til Ro. Læg bi ved den-ne

vidt, gaar ej paa E - ven - tyr til fjer - ne Lan-des
tag, hvis Tak - ter ryt-misk klang til Fær - ge-man-dens
Bro! - En høst - lig sag-te Vind, og det - te To - ne -

Byer, den har dog al - tid Part i Hjer - tets Ru-te - fart.
Sang. - Men vor Tids Muk-ke - bik har og - saa sin Mu - sik.
spind tæt om den graa Ka - nal, der taa - ger som O - pal.

mp

Sej - le med So - len, sej - le med So - len fra Kon - gens
 Mo - to - ren har - ker, spyt - ter og spar - ker, tøv - fer langs
 Kæ - re Ven - in - de, gem det - te Min - de dybt i dit

mp

Ny - torv til Chri - stians - havn. Sol o - ver Mo - len,
 Ny - havns - fa - ça - ders Tavl. Hav - nen i Ryg - gen!
 le - ven - de, var - me Sind. Stor - by - en skum - rer,

Sol o - ver Kjo - len, Sol o - ver al - le smaa Ski - bes Stavn.
 Frem - ad mod Bryg - gen, frem - ad langs Pak - hu - ses høj - e Gavl.
 halv - vejs vi slum - rer, sej - len - de tryg - ge, og Kind mod Kind.

pp

Slægt paa Slægt — har ad Ka-na-len sej - let, svundne Ti -
 Aa, paa den - ne Tur vi helt for-nem - mer al den Skøn -
 Alt hvad jeg — fikkært, har du mig gi - vet. Du er hos —

pp

poco rit. mp a tempo

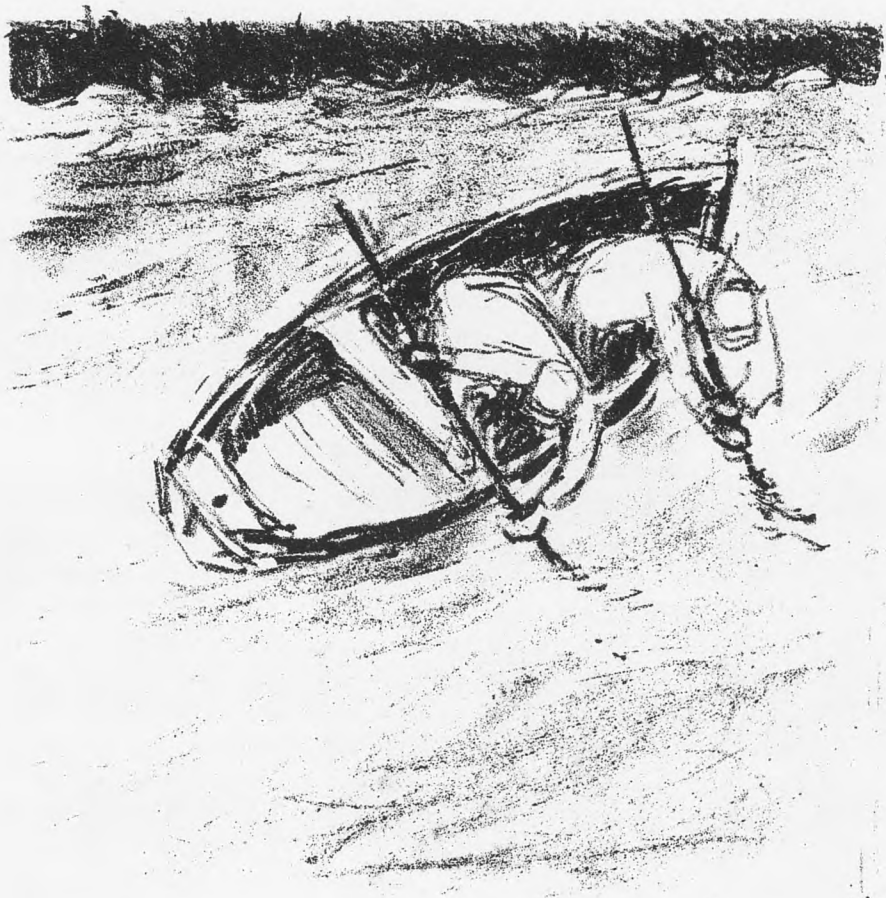
ders Hu-se har den spej - let. — Sta-dig den sam - me ir-re-de
 hed, By-en til os gem - mer. Her har vi hjem - me, her hvor dens
 — mig. Her begynder Li - vet. Gaa det i - mø - de med mig, du

poco rit. mp a tempo

1. 2. 3.

Ram - me ind-fat-ter end-nu vort Kø-ben-havn.
 Stem - me klin-ger af Hver-da-gen glad og travl.
 Sø - de. Snart ringer Klok-ker-ne Nat - ten ind.

mf *lang rall. e dim.* *rall. e dim.*

PETER ORDRUPS ENDELIGT m. m.

Men medens Færgemanden tøffer af Sted i den stille Aften og med sin søde Veninde om Bord sætter Kursen mod det gamle Christianshavn, smaaskvulper Nyhavns Bølger, upaavirkelige af Verdenshavenes Storm og Stille, deres evige lille, kendte og kære Melodi mod det frø-nede Bolværk. Det mørke, dybe Vand dernede, som snart vil spejle Nattens Stjerner, hvad ruger det ikke over af Hemmeligheder fra Ti-den før og nu!

Nyhavns Historie, det er jo ikke alene de gamle Huses Historie og Beretningen om alle de Menneskeskæbner, som gennem Aarene har

færdedes dér. Skal man fortælle Nyhavns Historie saadan, at man nogenlunde faar det hele med, saa kommer man ikke uden om »Renden« — denne Splint af et Verdenshavns Spejl, der ligger saa tilfældigt henkastet midt imellem Brostenene. Dette mørke, roligt vuggende Vand, der baade drager og forskrækker. Seinen i Paris har sin særlige tragisk-romantiske Atmosfære gennem de mange Selvmord hvert Aar paa Grund af ulykkelig Kærlighed, som unge Mænd og ikke mindst unge Kvinder begaar ved at drukne sig i den fra en af Paris' Broer. Tænk blot paa *l'inconnue*! De sælsomt skønne og rene Træk i den ukendte unge Kvindes Dødsmaske er kendt Verden over, og ingen, som ser dem, kan lade være med straks at forbinde dem med Forestillingen om Seinen og *la morgue*. Den ganske unge Pige, som dengang af en eller anden ukendt Aarsag druknede sig i Seinen, og som i Dagevis laa paa den uhyggelige Briks i det parisiske Dødshus uden at blive genkendt af nogen, er siden blevet til et Symbol, ja næsten kanoniseret som Helgeninde af alle unge Mennesker, som endnu den Dag i Dag, naar Kastanjerne blomstrer, gaar rundt og er ulykkeligt forelskede i Paris.

Nyhavn har ikke et lignende Symbol, skønt der ogsaa gennem Tiderne har fundet et og andet Selvmord foruden adskillige Selvmordsforsøg Sted i »Renden«. Den teatraliske Gestus ligger nu ikke for »Havnen«. Men Nyhavns Rende har dog sin egen Rigdom af Historie, som ogsaa nok skulde kunne inspirere en Digter af i Dag. Udtømmende lader den sig jo ikke fortælle paa disse faa Blade, men nogle enkelte Glimt af det brede og saftige Nyhavns-Humør, som helt igennem præger den (i Modsætning til Seine-Myterne), maa vi søge at indfange.

Her er nu Stoffer, store Stoffer, mangeaarig Overtjener i Hotel Øresund i Nyhavn Nr. 3, lige overfor Charlottenborg. Højere og bredere end de fleste er Stoffer, ja, der er dem, der vilde sige om ham, at han er næsten lige saa kolossal i Omfang som Rundetaarn, han har Arme som Egestammer, Ben som Telefonpæle. Saadan en Mand forstaar jo nok at sætte sig i Respekt, naar Stemningen i Værtshuset bliver lidt høj i de smaa Timer — altsaa: dengang, da der var Fred paa Jorden, og dette Begreb med de smaa Timer endnu eksisterede. Som Regel behøvede Stoffer bare at nærme sig den uvorne Gæst og kikke lidt paa ham ... saa blev han from som et Lam. Det var ikke engang nødvendigt, at Stoffer løftede højre Overarm og spillede med de vældige Muskler indenfor den nystrøgne, hvide Tjenerjakke.

Men en Aften var den gruelig gal i Øresund, for Torske-Ole var

kommet paa Besøg. Torske-Ole var selv Bestyrer i en Beværtning i Vognmagergade, og naar han engang imellem gik ud paa andres Beværtninger, havde han stærk Hældning i den Side, hvor Tegnebogen sad, og det var ligemeget, hvad det kostede, Torsken betalte alt, bare Torsken morede sig, og de andre Gæster følte sig generet. Men det var nu ikke efter store Stoffers Reguladetri. Han mente, at ikke alt kunde købes for Penge, selv om det var gode, fede Beværter-Plov-mænd. Og saa gik Stoffer hen til Torske-Ole og saa mildt og kærligt ned paa ham, medens han bad ham omgaaende betale sin Regning og forsvinde hen et andet Sted. Torske-Ole kom vistnok i det samme af Kaadhed eller Vanvare til at træde Stoffer over Tærne, men se, det skulde Torske-Ole ikke have gjort.

Stoffer traadte først et Skridt tilbage — og saa igen et Skridt frem. Han bøjede sig ned, og uden et Ord løftede han den uregerlige Gæst som en Katteskilling eller en Sofapude op i sine bomstærke Arme og bar ham under Hurraraab fra Forsamlingen ud paa Gaden og hen til Havnerenden.

— Slip mig! Slip mig! Hjælp! Hjælp! skreg den ulykkelige.

Stoffer var ganske uberørt deraf. Han kiggede blot nysgerrigt ned paa ham og begyndte saa langsomt og sindigt at vugge ham i sine Arme, idet han lod ham dingle ud over Kajen.

— Nu kan du selv vælge, sagde Stoffer i sin godmodige Tone, vil du havne *Øst* eller *Vest* for Charlottenborg?

Enden paa Historien blev vist nok, at Torske-Ole havnede lige midt imellem. Han blev hevet op af et Par lattermilde Tilskuere, og fra den Dag lavede han i hvert Fald ikke mere Ballade i Hotel Øresund.

Der har jo været en og anden gennem Aarene, som paa en ufrivillig Maade — ogsaa uden andres Hjælp — havnede i Nyhavns Rende, naar Mørket var faldet paa. Alle kender Historien om den alt for smarte københavnske Privatdetektiv, Sorte Carmens Manager, der under den energiske Forfølgelse af en Dame, han skulde skygge, en kold Efteraarsnat paa Motorcykle med 100 km Fart fløj lige ud i Havnen. Hans første Ord, da han, vaad som en druknet Mus, blev hevet op af nogle behjertede Søfolk, var disse:

— Underret Carmen ... og stik mig en Bajer!

En anden Aften, som ogsaa var mørk og kold, spadserede et Par Turister (og saadan kalder Nyhavns faste Stok enhver fremmed, der af Nysgerrighed aflægger Stedet Besøg) langs Kajen paa den lystige Side, da de pludselig hørte noget plaske i Vandet lige nedenfor. De

stirrede anspændt derved og saa en Mand i lys Overfrakke og Bowler-hat i Færd med at svømme ind mod Bolværket. De fik ham ved fælles Hjælp hurtigt trukket op paa Gaden, og deres første Spørgsmaal til ham var:

— Hvor i Alverden kommer De fra?

— Fra Gilleleje! lod det noget forkølede Svar.

— Ih, du milde! udbrod den ene af Redningsmændene. Har De svømmet saa langt!?

Manden havde saamænd bare været ovre og haft det lidt hyggeligt hos Reimann i Café Gilleleje paa den anden Side af Nyhavn, og da han gik derfra, var han gaaet lige ud — i Stedet for til en af Siderne.

Men den største og mærkeligste Dag i »Rendens« Historie var nok dengang, Peter Ordrup indgik det fatale Væddemaal, der kostede ham Livet. Peter Ordrup var Kreaturtrækker eller det, der i sin Tid kaldtes Flæskesjover paa Nytorv, hvor Bønderne kom ind med deres Grise og fik dem vejjet. Peter havde Jobbet med at slæbe Svinene op og ned ad Vægten. Han var en stor og kraftig Kleppert, som ikke lod sig gaa paa af noget i denne Verden. En tidlig Morgen kom han trækkende med nogle Kreaturer gennem Havnegade, og bagved gik hans Medhjælper Snadde-Valde, der var lige saa bitte og sølle af Udseende, som Peter var stor og stærk. Snadde-Valde jagede paa og slog efter Kreaturerne med et knækket Tøndebaand, men Peter Ordrup syntes ikke, at det gik rask nok, for han vendte sig flere Gange om og brølede med sin kæmpemæssige Stemme til den lille Valde:

— Sla' for Helvede, sla' løs paa Skidtet, sla' til de ligger ned og vrider sig!

Paa Hjørnet af Havnegade og Herluf Trollesgade stod nu i denne tidlige Morgentime en lille fin og sirlig ældre Herre med kridhvidt Overskæg, høj Silkehat og guldknappet Stok. Det var en i Datiden meget kendt og anset Københavner, Kammerherre v. M. Han saa med Afsky det, der skete, og besluttede at gribe ind. Altsaa lettede Kammerherren høfligt paa sin stive, rundpullede Hat og henvendte sig med disse Ord til Kreaturtrækkeren:

— Ja, undskyld, min Herre, at jeg blander mig i det, men jeg tror ikke, Dyrene har godt af saa streng en Behandling ...

Peter Ordrup standsede øjeblikkelig, lod Kreatur være Kreatur og gik med en truende Holdning hen til Kammerherren. Staaende lige overfor ham lagde han Armene over Kors og brølede følgende lige ind i Ansigtet paa ham:

— Sku' du lære mig at føre Hornkvæg, din Æseltrækker, dit elen-

dige Udskud af Menneskeheden, er det dig eller mig, der er Kreatur-trækker? Hvis jeg gjorde dig din Ret, saa knaldede jeg dig saadan en over Flaben, at dit fine Overskæg, Din høje Hat og det hele forsvandt med det samme!

Kammerherren var øjeblikkelig klar over, at han var gaaet galt i Byen og trak sig ilsomt tilbage op ad Herluf Trollesgade, mens Peter Ordrup raabte efter ham:

— Ja, skrup du bare a', dit fejge Dyr, din elendige Kryster ... og bland dig ikke en anden Gang i en ærlig Kretaturførers Arbejde!

Saadan var Peter Ordrup. Han var Ven med Prygmesteren, og det kan man jo nok forstaa. De var i Stand til at komme paa Talefod med hinanden de to. En Aften mødte Prygmesteren ham paa Hjørnet af Kongens Nytorv og Nyhavn, og Peter syntes at være i usædvanlig godt Humør.

— Jeg har faaet mit eget Hjem, sagde han, et øndigt Hjem, kom straks med og se det, saa skal vi have en rigtig hyggelig Aften! Har du nogen Varer, vi kan tage med?

Prygmesteren havde to Flasker Snaps, to Flasker Øl og for 5 Øre Figner. Men hvordan var det med den øvrige Proviant?

— Det skal du ikke bryde dig om, erklærede Peter, for min Kone er i Byen, og hun kommer nok hjem med noget til os senere. Kom nu bare med!

Peter Ordrup førte Prygmesteren til Smedens Gang, den lille Gyde, som i sin Tid stødte ud til Vingaardsstræde. Der gik de ind i en Baggard og op i et Hus. Da de var kommet op paa 4. Sal, spurgte Prygmesteren forpustet:

— Nu skal vi vel ikke længere?

Men det skulde de, de skulde endda to Etager højere, op ad to faldefærdige, lange Hønsesiger, den sidste af dem manglede to Trin i Midten, saa de maatte løfte sig op i Armene, men omsider naaede de da derop. Det var et temmelig stort, mørkt og støvet Tørreloft, hvor Blæsten stod ind fra alle Sider. I Gavlen var et Vindue, hvor Ruden var erstattet af en gammel »Social-Demokrat«, der var sat op med Tegnestifter. Midt paa Gulvet stod et Havebord af rustent Jern og en lille Kogekakkelovn, stoppet op med Papir. Paa Bordet anbragte Peter Ordrup nu et lille Julelys, som han tændte, hvorpaa han begejstret slog ud med Haanden og sagde:

— Her ser du, min gamle Ven, nu er jeg kommet paa den grønne Gren! Alt hvad der staar her, kalder mig for Herre! Jeg har gennem-

gaaet meget i mit Liv, jeg har døjet meget ondt, men endelig har jeg faaet mit eget hyggelige Hjem! Og du skal se, hvilken Udsigt her er om Dagen herfra ind over Magasin du Nord og Kongens Nytorv og det kongelige Teater. Værsgo, ta' Plads i Lænestolen!

Det var Kogekakkellovnen, han mente. Selv satte han sig paa Kanten af Bordet. Da de havde siddet nogen Tid og drukket det meste af de to Flasker Snaps, lød der pludselig et frygteligt Rabalder henne ved Stigen, og ind ramlede en Kvinde. Skal man tro paa Pryglemesteren, saa hun ud som det værste Vrag af et Kvindemenneske, nogen kan forestille sig — værre end Fælleddronningen! Hun havde to »blaa Øjne«, og det ene Øre hang, forkrøllet og forslaaet, omme bag i Nakken.

— Naa, sagde Peter Ordrup, maa jeg forestille for dig, min gamle Ven, det er min Forlovede, Marja, tidligere norsk Præstedatter, men efterhaanden hjemmevant paa disse Breddegrader. Lad os saa se, om lille Marja har noget med hjem til os, for vi kan jo ikke klare os med Brændevin alene!

Det viste sig snart, at han havde sendt Marja ud at betle. Frem af Kjolelommen trak hun en Tændstikæske med nogle Mønter. Der var flest Kobbermønter, men med en enkelt Tiøre iblandt. Peter greb den straks med et Grin og sagde:

— Uha, der er Sildeglimt, det er til Far her!

Hvorpaa han stak Tiøren i Vestelommen for derefter at begynde at bebrejde Marja, at hun allerede var kommet hjem, naar hun kun havde saa lidt i Æsken.

— Men, docerede han, det er ogsaa forkert at lægge det an paa den Maade. Du har jo slet ikke faaet Wivel og de andre fine Steder med, naar der er Lukketid dér, og det rige Publikum strømmer ud. Der er ikke andet for: Du maa ud igen og tigge, naar Klokken er tre Morgen ...

Og vendt mod Pryglemesteren fortsatte han med løftet, belærende Pegefinger:

— Jah, det er ikke saadan, man maa staa tidlig op, hvis man vil have noget ud af det. Den Fugl, der flyver aarle ud, finder Frø inden Aften!

Saadan var Peter Ordrup, men hans Endeligt blev ogsaa derefter. En varm Sommerdag i Nyhavn væddede han 1 Kr. med Pryglemesteren om, at han saa let som ingenting med alt Tøjet paa kunde svømme fra Nyhavns Hoved over til Færgestedet ved Trangraven.

Pryglemesteren stod sammen med Torske-Ole og saa ham sætte Træskoene fra sig og springe i Vandet. Da han var kommet omtrent midtvejs ud, forsvandt hans Hoved pludselig under Bølgerne. Der gik nogle Minutter — ja, der gik fem Minutter og ti Minutter. Pryglemesteren strøg sig lidt betænkelig med Pegefingeren over Næsen.

— Det var da som Pokker, saa længe han bliver under Vandet! sagde han.

— Naaeh, svarede Torske-Ole, han er jo en dygtig Svømmer ... du skal se, om et Øjeblik dukker han nok op, helt ovre ved Tran-graven. Han ta'r bare Turen som Undervandsbaad!

Pryglemesteren lod sig berolige. Og saa gik der igen en Snes Minutter. Der var stadig ikke noget Hoved at se ovre paa den anden Side. Pryglemesteren kløede sig i Nakken.

— Det var som Pokker, sagde han. Saa længe kan han da ikke svømme under Vandet?

— Han er jo nok dygtig til at svømme, mente Torske-Ole, men mærkeligt ser dette her nu ud ...

Saa blev de, efter saadan noget som en halv Times Forløb — (saadan fortæller i hvert Fald Pryglemesteren Historien!) — enige om at se lidt nærmere paa Sagen. Paa Hjørnet af Nyhavn og Havnegade laa der en svensk Galease, og Skipperen, som havde stort Skæg over hele Hovedet og iøvrigt var meget uvillig af sig, blev omsider af Pryglemesteren overtalt til at laane dem en Baad og en Line, hvorefter de roede ud til det Sted i Havnen, hvor de sidst havde set Peter Ordrup ligge og svømme. De fik i Mellemtiden ogsaa Assistance af andre Baade, og hen mod Aften blev Peter Ordrup trukket op. Han var sort som en Neger, for han havde ligget fast nede i Havnemudderet. Han blev baaret om Bord paa Galeasen, og Mandskabet gik straks under Torske-Oles Ledelse i Gang med at forsøge de obligate Oplivningsforsøg, idet de svingede voldsomt med baade hans Arme og Ben. Det var naturligvis resultatløst, men det samlede efterhaanden en betydelig Kreds af stærkt interesserede Tilskuere omkring Galeasen.

Pryglemesteren gik rundt med Bedemandsmine og Kasketten i Haanden og foranstaltede en rørende Indsamling til den druknedes Enke og ni smaa Børn.

— Jeg fik skam 23 Kr. ind, fortæller Mesteren, naar det er blevet lidt hen paa Aftenen. Og dem drak Torske-Ole og jeg op bagefter. Det var jo i alle Fald mere end den ene Krone, vi ellers havde vundet fra ham!

GULDMAGERENS HUS OG ANDRE MYTER

Guldmagerens Hus er stadig et Kapitel for sig i Nyhavn — ogsaa nu, efter at en moderne Arkitekt har købt det gamle Hotel Dania og bygget det om til smart Beboelse. Den næsten aristokratisk fornemme, hvidmalede Façade er bevaret, som den var endnu paa Onkel Oscars Tid, og Minderne fra endnu ældre Dage, da Ludvig Holberg efter Myten her fandt Inspirationen til sit morsomme Stykke »Det arabiske Pulver«, lever endnu i Folkemunde i Havnen.

Saadan fortæller Nyhavns-Myten:

I det gamle Hus boede for et Par Hundrede Aar tilbage den rige og troende Guldsmager Assessor Henrik Ehm, der Nat efter Nat sad i sit hemmelige alkymistiske Laboratorium og syslede med den store Opgave at forvandle Sølv til Guld.

Endelig en Nat, da Maaneskinnet faldt skinnende hvidt ind til ham i det lille Laboratorium, og hans kemiske Kedler sydede og boblede, troede han at have løst det evige Problem. I sine magre, rystende Hænder holdt han en brændende varm Klump Metal. Han pudsede den og pudsede den og holdt den saa triumferende op i Maanelyset, mens han lo diabolisk omtrent som Mefistofeles i »Faust«:

— Ha! Nu er jeg Verdens mægtigste Mand, for jeg ved, hvordan man kan lave Guld!

Næste Morgen bredte Rygtet sig for alle Vinde, at den underlige Assessor i Nyhavn havde udfundet en Metode til at fabrikere Guld af Sølv, og det vakte en vældig Opsigt hele Byen over. Det varede heller ikke længe, inden forskellige trohjertede Mennesker ydmygt henvendte sig til den mystiske Trolldmand og spurgte, om han ikke for gode Ord og Penge var villig til at lære Kunsten fra sig. Assessor Ehm smilede fiffigt og besluttede at oprette en Guldsmagerskole, hvor man for en passende kontant Betaling kunde blive sat ind i Mysteriet.

Blandt hans første Elever var en københavnsk Læge, Dr. med. Christian Hacqvart. Han skrev under paa, at han vilde betale Ehm 600 Rigsdaler for et Kursus i den gyldne Videnskab, men da han havde gaaet til Undervisning i Nyhavn Nr. 59 i længere Tid, konstaterede han, at han stadig ikke havde lært at forvandle Sølv til det mere værdifulde Guld. Og saa nægtede han at betale Ehm.

Den vrede Assessor slog i Gulvbrædderne med sin Stok og raabte Skældsord tværs over Nyhavn efter Doktoren, naar han saa ham gaa

forbi. Men Doktoren truede igen efter ham og kaldte ham en gammel Nar og Svindler. Saa anlagde Henrik Ehm Sag mod Doktoren for at faa ham til at betale, som skrevet stod, og for Retten tilbød han at føre Bevis for, at han virkelig var i Stand til at forvandle Sølv til Guld. Men de høje Dommere lo af ham, saa de var ved at tabe deres Parykker, Kendelsen gik ham imod.

Den uheldige Guldmager døde skaldet og ærgerlig i sit Hus i Nyhavn, og faa Aar efter skrev Holberg sin Komædie om ham, som fik hele Byen til at le, for alle kendte jo fra Retssagen Historien om Assessoren og Doktoren. »Gid got Folk engang af dette og deslige Exempler vilde lære a tage sig vare«. Det var Stykkets Moral, og den kan jo være gængs den Dag i Dag, hvor saa mange Mennesker er naive nok til at tro, at man kan gøre Guld af ingenting.

Men her dukker nu den gamle, alvidende Byhistoriker op i Billedet og stiller sig let hovedrystende foran Guldmagerens Hus efter at have lyttet til Myten.

— Det passer slet ikke, siger han og løfter sin guldknappede Stok mod Huset. Det er rigtigt, at Kobbersmedemester og Assessor Ehm i sin Tid ejede Huset her, som for Resten dengang i Virkeligheden var to Ejendomme, et Par Knaldhytter, der senere blev slaaet sammen til een. Men han har aldrig boet her selv. Han var en meget rig og fornem Mand, som nok har haft et anderledes herskabeligt Palæ et helt andet Sted i Byen, hvor han boede med stort Tjenerskab. Hvor hans alkymistiske Eksperimenter fandt Sted, og hvor han aabnede sin Guldmager-Skole, se, det ved vi slet ikke noget om ...

Og den gamle Byhistoriker har sikkert Ret. Men Nyhavns-Myten er sejglivet og ikke til at komme uden om, og den har nu engang, rigtigt eller ej, knyttet Historien til dette Hus i Nyhavn. Det kommer aldrig til at hedde andet end Guldmagerens Hus.

Lige i Nærheden af det ligger imidlertid en smuk, gammel, rødmalet Ejendom, og til den knytter der sig et virkelig ægte Stykke Byhistorie, for det var her, at Petri Claudi Ferdinand Worm, Søn af en Købmand i Nyborg og kun 22 Aar gammel, i Sommeren 1836 myrdede Jens Peter Tønder, Kandidat og forhen literær Telegrafbestyrer. Tønder var født 1773 og hørte til en af Landets mest agtede Familier; han nedstammede i lige Led fra den i Tordenskjolds Tid bekendte Admiral Tønder, der i Svenskekrigen to Gange fik sit Ben sønderskudt, og hans Fader var ligeledes Admiral og en af Holmens Chefer. Tønder havde Ord for at være en Særling i Datidens København. Man sagde, at han var blevet det paa Grund af en ulykkelig Forelskelse i en Pige,

der tjente i hans Forældres Hus. Trods Bønner og Taarer vilde Forældrene ikke give deres Minde til Forbindelsen, og fortvivlet derover og vel ogsaa for at hævne sig lod han sig leje som Reservevægter og gav sig flere Nætter i Træk til at raabe i den Gade, hvor Forældrene boede. Derefter begyndte han sit mærkelige Liv som Eneboer. Han lejede sig et Tagkammer i Store Brøndstræde, og gik rundt fra Dør til Dør og solgte det af ham selv udgivne Blad »Gammelt og Nyt«. Folk kaldte ham spøgende »Filosoffen«, naar han dukkede op i Gaden i sit mærkelige Kostume: en lang, graa Vadmelstrakke, hvide Lærredsbeklæder, en grov, ikke ganske hvid Skjorte, intet Halstørklæde, et Par saakaldte Kommissko og hvide Strømper af grovt Uldgarn. J. Davidsen, der har fortalt saa mange hyggelige Minder fra det gamle Kongens København, beskriver ham som en imponerende Skikkelse, høj og muskuløs; hans vejrslagne Ansigt med skarpe Kanter og en stor, fremstaaende Næse manglede ikke et vist ædelt Udtryk, og ud af hans store, graa Øjne lyste en Forstand, som undertiden, naar han blev varm under en Samtale, kunde slaa over i Ekstase. Han holdt af at gøre Vers, som han offentliggjorde i sit eget Blad, hvor han ogsaa skrev moralsk belærende Fortællinger. Med Aarene udviklede han sig til en fuldkommen Gnier, skønt han havde arvet og sparet mange Penge sammen. Han flyttede ned i det historiske Hus i Nyhavn og indrettede sig yderst spartansk. Hans Bohave bestod af en daarlig Seng, et gammelt Chatol, et vaklevornt Fyrretræsbord og et Par ormstukne Stole samt nogle Bøger i en Reol. Men i en Kiste under Sengen og i et Skab i Væggen opbevarede han sine Obligationer og ikke saa faa kontante Penge, Guld og Medailler. Ingen opvartede ham, han gjorde selv rent og fejede, og man kunde hver Morgen se ham hente Vand i en Krukke fra Gadeposten.

Hos denne Særling dukkede nu i April 1836 den unge Worm op og bad om at faa Informationer i Fransk. Worm havde hørt om Tønders Rigdom og besluttet at bemægtige sig den. Tønder følte sig smigret og indvilligede i at give ham Undervisning i Fransk for en Mark Timen. Worms oprindelige Tanke var vist kun at bedøve Tønder og saa tage hans Penge. En Dag i Juli medbragte han to Butterdejgskager, hvoraf den ene var bestrøet med Opium i et fint Lag, og han fik virkelig Tønder til at spise Kagerne, men der viste sig ingen Virkning. Et Par Dage efter begav han sig atter derhen med det Forsæt at kvæle Tønder, hvis et nyt Forsøg med Opium ikke skulde lykkes. Tønder, som nok havde syntes, at Kagerne sidste Gang havde en underlig Smag, vilde nu ikke nyde noget. Worm tog da et Stykke

grovt Sejlgarn, som laa paa Bordet, og da Tønder, som sad paa en Stol under Samtalen, drejede sig om for at spytte, rejste Worm sig, slog Sejlgarnet om hans Hals, trak ham ned paa Gulvet og kvalte ham. Derefter plyndrede Worm den dræbtes Gemmer og forsvandt efter at have sat en Hængelaas for Døren.

Der gik nogle Dage, før Misgerningen blev opdaget ved den Stank, som udbredte sig fra den Myrdedes Kammer. Mistanken faldt straks paa Worm, der var rejst til Lybæk for at naa over til England. Han blev anholdt og ført tilbage til København, og efter langvarige Forhør gik han til Bekendelse og blev af Hof- og Stadsretten og Højesteret dømt fra Livet. Hans Forsvarere søgte at skabe Medfølelse for ham hos Offentligheden ved at offentliggøre de angrende Tilstaaelser og sentimentale Digte, han sad og skrev hver Dag i Fængslet, og det var ikke langt fra, at denne usle Morder paa den Maade var ved at blive ophøjet til en Folkehelt og Martyr. Men Frederik den Sjette nægtede at benaade ham til livsvarigt Fængsel, og den 20. November 1838 blev Worm henrettet tidlig paa Morgenstunden ude paa Amager Fælle. Tusinder af Mennesker var strømmet derud for — som det hedder i en Beskrivelse fra Datiden — at se den blive befordret over i Evigheden, der ikke blot »myrdede Tønder«, men ogsaa havde skrevet saa mange rørende Breve og dejlige Vers.

Worm havde begaaet sin blodige Gerning, som han maatte bøde for med sit eget Liv, af Lyst til at faa fat paa den gamle Særlings Guld, og her er vi da atter tilbage ved vort oprindelige Emne i Forbindelse med Guldmergers Hus. Men just i dette Hus levede indtil for faa Aar siden en hyggelig Mand, der ikke lod sig lokke af nogen Drøm om Guld og Rigdom. Det var lille, fine Onkel Oscar, Søn af den oprindelige Vært i Hotel Dania, Nilsson, selv født i det gamle Hus, mod hvis Minder han altid forblev trofast. Det var Onkel Oscar, der fandt paa at kalde Hotel Dania for Guldmergers Hus, og som lod de smukke, gyldne Bogstaver sætte paa den lysmalede Façade.

Der var en Stemning over det lille, hvide Hotel i Nyhavn, som ellers kun over vore ældste og mest ansete Provinshoteller. Hos Onkel Oscar boede flere Gange Norges store, menneskesky Forfatter Knut Hamsun uopdaget som Gæst i den Periode, da han endnu stod paa sin Berømmelses Tinde. Han indskrev sig i Fremmedbogen som »Postmester Hansen fra Oslo«. Her fandt ogsaa de russiske Emigranter Husly, da de naaede til København efter Bolsjevik-Revolutionen. Fyrst og Fyrstinde Myschetsky, Storfyrst Nikolajs Adjutant og Kejserinde Dagmars Hofdame, beboede i flere Aar en lille Suite paa Før-

stesalen ud mod Nyhavn. installeret for Kejserinde Dagmars Regning. Mange gamle Skibskaptajner holdt ogsaa af at logere i Hotel Dania, fordi der her var Fred og provinsiel Stilhed, og de samtidig var Havnen nær.

Der var en yndig Stemning om Aftenen hos Onkel Oscar i de hyggelige, lavloftede Mindestuer, hvor den sorte Kat Ole laa og spandt foran Brændeovnen, og den søde, unge Datter, Guldsmager-Eli, stod i Døren med sit blide Madonnasmil, mens Fru Nilsson sad i Sofaen ved Lampens Skin og broderede, mest af alt lignende en hyggelig Præstekone. Bornholmeruret i Hjørnet tikkede svagt, men dets Viser syntes aldrig at flytte sig af Stedet. Her stod Tiden virkelig stille, mens Skibene sagte gled forbi ude i Havnen . . .

Man kunde ogsaa sætte sig ud ved et af Havebordene i den smukke, vedbendklædte Gaard med det gamle Bindingsværk og glemme Tid og Sted. Her var et Eksteriør i Nyhavn, som kunde synes helt Schubertsk, og sad man her en mild Sommeraften, kunde det virkelig hænde, at der fra et aabentstaaende Vindue i Gaarden lød sprøde Spinetklange og en mørk, varm Pigestemme, som sang yndige Strofer fra »Jomfruburet« . . . det var Guldsmager-Eli, som øvede sig. Da standse Onkel Oscar op midt i Gaarden og lyttede med sit lille, fine Smil. Denne Stemning passede ham. Han levede helst i de svundne Aarhundreder, da Verden var fuld af lyriske Mennesker. Nutiden med dens haarde Realisme forstod han sig ikke rigtig paa. Man bød ham under forrige Verdenskrig en kvart Million eller mere for Huset. D. F. D. S. vilde købe det og indrette det som Emigrant-Hotel. Men Onkel Oscar rystede stille paa Hovedet og strøg sig over det sorte Kineserskæg. Han kunde ikke tænke sig under nogen Vilkaar at skille sig af med sit elskede, gamle Barndomshjem, lige meget hvor meget man bød ham. Der var ogsaa Folk nok, der foreslog ham at drive Stedet som Tingel-Tangel-Værtshus og tage den sikre Nyhavns-For-tjeneste, som vilde ligge deri. Onkel Oscar strøg Overskægget og vendte Ryggen til de entreprenante Herrer. Han foretrak nu at drive Guldsmagerhuset paa sin egen Maade. Nænsomt søgte han lidt efter lidt at føre det tilbage til dets oprindelige Skikkelse, og han var aldrig mere glad, end naar han kunde hænge et nyt Kobberstik op paa Væggen i sin lille Dagligstue bag Kaféen med en eller anden historisk Til-knytning til Stedet. Arbejdet med det gamle Hus berigede ham aandeligt — det var ham nok.

Onkel Oscar burde have levet i Nyhavn i den rigtig gamle Tid, da H. C. Andersen boede hernede, først ovre paa Charlottenborg-Siden,

senere paa Solsiden i et af de gamle Huse, som staar endnu med Mindeplade i Muren. Han burde have kendt Forfatteren Carl Bernhard, den uforbøderlige Pebersvend, der ogsaa levede sin stille, pertentlige Tilværelse i Nyhavn, hvor han skrev de fleste af de Fortællinger, som saa Dagens Lys under Pseudonymet Andreas Nicolai de St. Aubain. Eller han burde være kommet i Huset hos Komponisten Kuhlau, som levede og døde her, hvor ogsaa en Mindeplade er sat op. Han kunde have taget Fru Gyllembourg ved Haanden og Johan Ludvig Heiberg under Armen og spadseret Aftentur med dem langs Renden, og de vilde have haft det hyggeligt sammen alle tre ved en Kop Te med varme Hveder bagefter.

Nu levede han sit Liv i en anden Tid, og han kom til at staa som en mærkelig Efternøler af et Nyhavn, der ellers for længst var gaaet i Graven. En Dag faldt den gamle Bornholmer i Slag for sidste Gang og hørte op med at tikke. Samme Nat drog Onkel Oscar sit sidste Suk, og dermed var atter et langt Kapitel sluttet i Guldagerhuset. En ny Tid rykkede ind. Onkel Oscar og Guldager-Eli og Katten Ole og Jomfrubur-Stemningen, det er nu ogsaa alt sammen blevet til Nyhavns-Myte.

Maaske er der et Himmelens Nyhavn, hvor de alle mødes og uden Undren færdes hyggeligt og stille mellem hinanden — Fru Gyllembourg og H. C. Andersen, Onkel Oscar og Olie-Valde — mens de udveksler Minder om deres jordiske Nyhavnsdage og Nyhavnsnætter. I saa Fald vil ogsaa »Mutter«, den gamle Fru Ottesen, der indtil sin Død højt op i Firserne sad som Værtinde i Carl den Femtende, hvor Frøken West nu residerer, være med. Hun var som en lille Mor for alle Søfolkene, og naar Kursen efter en langvejs Færd over Verdenshavene sattes hjem efter, saa var Tanken altid den, at nu gik det hjemad mod Nyhavn og Mutter.

Tiderne har forandret sig, ogsaa i Nyhavn. Det hænder, at en kendt og agtet københavnsk Borger, som ellers ikke plejer at færdes dernede, en Dag ligesom tilfældigt lægger Vejen herom for at tænke sig tilbage til sin Skoletid, da han gik som Elev i den for længst nedlagte Gammelholms Latin- og Realskole, hvis fornemme, gamle Bygning i Toldbodgade Nr. 10 nu bruges til Kontorer og Lagre. Her gik Brødre Niels og Harald Bohr, Poul Reumert, Digteren A. W. Holm, afdøde Teaterdirektør Einar Linden og adskillige andre kendte Personligheder i Skole, og hver Morgen og Eftermiddag kunde man se de smaa og store Skoledrenge med deres Tornyster og Madkasse pile af Sted gennem Nyhavn. De havde alle Ordre til at skynde sig paa

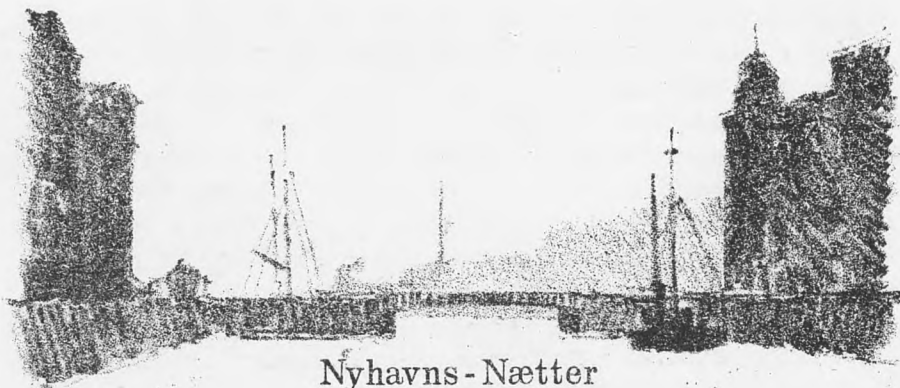
denne Skolevej, som deres Forældre ikke saa paa med alt for stor Tryghed. Nyhavns Renommé blandt Stadens pæne Borgere var vist ikke det bedste dengang. Der patrouillerede aldrig mindre end seks Politibetjente fra Store Kongensgades Station hernede, de var alle kæmpestore og stod under Kommando af to ikke svagere byggede Inspektionsbetjente. I vore Dage gaar der kun to menige Betjente og ingen Inspektionsbetjente. Der er faldet Ro over Livet i Nyhavn. I sin Tid var der ogsaa et Værtshus baade i Kælderen, Stuen og paa første Sal i hvert eneste Hus paa Solsiden, foruden adskillige i Sidegaderne. Nu er Antallet af Beværtninger gaaet betydeligt ned. Forøvrigt er der vist nok ingen Steder i Verden, hvor Værtshusene saa ofte skifter Navn som i Nyhavn. Den nuværende Nyhavns Skipperkro i Nr. 27 hed i mange Aar Café Bulbjærg og kom senere gennem en Aarrække til at hedde Café Shanghai; endnu i Pryglemesterens Tid her hang Café Bulbjærgs gamle Træskilt i Gaarden bag Nr. 27. »Hyttefadet« i Nr. 25 hed tidligere i mange Aar »Gammel Jylland«. Foroven er fortalt om Carl den Femtende, der blev til Café West, og saadan kunde man blive ved.

Nyhavns Værtshusland strækker sig faktisk ud over hele Kvarteret lige fra Kongens Nytorv til Udmundingen af Renden oppe ved de gamle Pakhuse, saaledes at Sidegaderne naturligt kommer til at høre med dertil. Ogsaa i Store Strandstræde er der Stænk af Nyhavnsstemning, naar Stamgæsterne fra Kvarterets Skibsrederier og andre Handelskontorer ud paa Eftermiddagen dukker op i Melbyes Vinstue. Indehaveren, den stoute tidligere Underofficerer i Infanteriet Johannes Melbye, er en særpræget Skikkelse, der ogsaa maa regnes med til Galleriet af Nyhavns-Personligheder før og nu. Han er Specialist i gamle Soldaterhistorier, en brav, dansk Landsoldattype af den gæve Slags fra H. P. Holsts Tid. Populært kaldes han »Blyhatte-Melbye« til Adskillelse fra Købmagergades kendte »Hatte-Melbye«, og forøvrigt er den staaende Vits mellem Stamgæsterne, at mens deres Fruer gaar om ad Købmagergade, naar de vil have Fjer paa, saa finder Mændene ganske naturligt Vejen omkring ad Store Strandstræde, der som der hos dem opstaar en lignende Længsel.

— — —

Herude i Periferien af det rigtige Nyhavn standser da vor mindefyldte Vandring, og Tæppet gaar ned for det brogede Nyhavnsliv før og nu.

Natten falder paa, og den stemmer Digterens Sind elegisk til den sidste Sang om hans elskede Nyhavn ...

Nyhavns - Nætter

(Serenade)

Med lyrisk Følelse (Temmelig langsomt og lidt dvælende)

pp l'accompagnamento

dolce ed espressivo sempre

p il canto ben sempre pronunziato

p

1. Nat - ten gaar stil - le for An - ker i Ny - havn,
 2. Da - gen er Kamp i - mod Kæ - fer - tens Ham - ren,
 3. Men nu i Nat vil vi fej - re i Ny - havn
 4. Un - der mit Vin - du jeg skim - ter Ka - na - len,

pp

p

1. Ly - set og Lar - men gaar lang - somt i Staa.
 2. Da - gen er Bor - ge - rens Drøm - men om Gavn.
 3. Drøm - me - rens, Spot - te - rens, Se - e - rens Fest.
 4. slø - ret og blank, i for - ven - ten - de Ro,

1. Gu - sen har svøbt sig om Lyg - ter - nes Øj - ne,
 2. Nat - ten er Dri - ver - tens: Slags - maal og Kvin - der!
 3. Blev du en hjem - løs i Ver - den der - u - de,
 4. fjer - ne - re Krind - sen*) med gam - le Pa - læ - er,

1. se, hvor de mis - ser, saa søv - ni - ge smaa.
 2. Nat - ten er Sølv - lys i Sejl - lø - betts Favn.
 3. aa, vi skal luk - ke dig ind som vor Gæst.
 4. højt o - ver Stor - by - en Stjer - ner - nes Bro.

*) Krindsen kaldes det lille Anlæg midt paa Kongens Nytorv med Christian den Femtes Rytterstatue

pp molto espressivo

1. Kæld - re - nes Støj og Mu - sik er for - stum - met,
 2. Nat - ten blev skabt for de skræm - te Bo - hæ - mer,
 3. In - gen skal spør - ge, hvor - fra du er kom - met,
 4. Træ - er - ne hvi - sker, med luk - ke - de Kro - ner,

pp molto espressivo

1. Tum - me - len stil - ner, og Hvi - len er nær.
 2. Gøg - ler - nes Flok, Ig - no - ran - ter - nes Hær.
 3. in - gen skal frit - te dig, hvor - hen du gaar.
 4. skæl - ver for Vin - den og by - der sig til.

p

1. Om os, saa ty - ste som Skyg - ger af Dø - de,
 2. Nat - ten er lang, lad os so - ve i Mor - gen,
 3. Her er din Plads og dit Glas, hvis du ti - er.
 4. Ny - havn, dig skæn - ked jeg Ung - dom - mens San - ge.

p

mp *poco rall.*

1. gli - der nu Pi - ger - nes ven - ten - de Hær.
 2. dø - vet af Dags - ly - sets dys - sen - de Skær.
 3. Slæng dig i Kro - gen, og slik di - ne Saar.
 4. Tag da mod Mand - dom - mens dæm - pe - de Spil.

mp *poco rall.*

1.-3.
a tempo

p a tempo

4.
a tempo

p a tempo *rall. e dim. pp*

INDHOLD:

Nyhavn! Nyhavn!	5
Søren Bramfris Lærkesang	8
Nyhavns Bedstefar	12
En Vise om trofast Sømands-Kærlighed	15
I Kahytten	20
Stambodegaen Springforbi	24
Farvel til Nyhavns Bedstefar	28
Søren og Katinka	31
Katinka, Katinka	34
Den mørke Manja og den lyse Lis	38
I den gamle Skibshandel	42
Vaar i Havnen	46
Prygmesteren	50
Prygmesterens Sang	56
Spøgeriet paa Møllerens Loft	60
En ny og sørgelig Vise om Jomfru Ane og Mølleren	64
Nyhavn — set fra en Rullestol	69
Elverhøjs Færgeviser	72
Peter Ordrups Endeligt	76
Guldmagerens Hus og andre Myter	83
Nyhavns Nætter	90

